

Na vědomí: předsedovi vlády ČSSR
předsedovy vlády ČSR

předsedovi Feder.shromáždění ČSSR
předsedovi České národ. rady

V Praze dne 28.ledna 1987

Primátorovi hl.m. Prahy
Národní výbor Prahy
nám. prim. Vačka, Praha 1

Pane primátore, bytové
už delší dobu k nám doléhají velmi kritické hlasy týkající se/po-
litiky v ČSSR a zejména v Praze. Spousta mladých lidí a mladých rodin
nemá v našem městě přiměřené bydlení. Dokazují to ostatně údaje ze
sčítání lidu r. 1980, údaje národních výborů, bytových družstev aj.
Přesto, že se tu stává nemalé počty nových bytů, nejsou při dosa-
vadní klesající úrovni nové výstavby a při současném stavu rekonstruk-
cí dostatečně uspokojovány specifické kvantitativní a kvalitativní
bytové potřeby mnoha Pražanů a Prahy jako hlav. města. Nadměrně také
rostou celostátně ceny bytů a domků, takže kvalitní byt se stává pře-
pychem a mnozí lidé s normálními příjmy si ho vůbec nemohou dovolit.
Současně se byty jako nedostatekové zboží, staly předmětem rozsáhlých
korupcí, machinací a nezákonného obohacování.

Z těchto a jiných, např. populačních a kulturních hledisek pova-
žujeme bytovou situaci v Praze za krajně nepříznivou.

Ve spolupráci s odborníky jsme vypracovali pojednání o zmíněné
problematice a žádáme, abyste mu věnoval nezaujatou pozornost. Uvítá-
me různá stanoviska, připomínky a doplňky od Vás, od Vašich spolupra-
covníků, od poslanců i dalších občanů.

ing. Jan Litomiský
mluvčí Charty 77

dr. Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

Příloha : 0 bytech pro mladé lidi v Praze /14 str./

XXXXXXXXXXXX

Dokument Charty 77 č.8/87

0 b y t e c h p r o m l a d é l i d i v P r a z e

Mladí lidé potřebují prostor, a to jak ve smyslu etickém a kul-
turním, tak ve smyslu hmotném.

Charta 77 už ve svém dokumentu Prostor pro mladou generaci, vyda-
ném v r.1986, poukázala na stísněné podmínky a překážky, v jakých se
prosazuje svobodná kulturní aktivita mladých lidí.

Mladí lidé v Československu však žijí ve stísněném prostoru i v
tom prazákladním smyslu slova. Mnozí postrádají vhodné byty, také však
klubovny, domy volného času, studovny, moderní dílny, koleje, ubytov-
ny, domovy. Mnohým mladým lidem schází hřiště, tělocvičny, vodní plo-
chy. Dostatek prostoru potřebují pro svůj rozvoj děti žijící u rodi-
čů, školáci, ale také učni, studenti, potřebují je i ti mladí lidé, kte-
ří se začleňují do pracovních vztahů, rozvíjejí nebo chtějí rozvíjet
své rozmanité zájmy, navazují přátelské a milostné vztahy, chystají
se založit rodinu nebo ji zakládají a tvoří.

Mládež v tomto širokém věkovém záběru předtáváje citlivou sociál-
ně věkovou skupinu - podobně jako staří lidé - všestranná péče, sta-
rostlivost a uspokojení jejich tradičních i zcela n o v ý c h potřeb
je zkušební kamenem kvality každé společnosti.

V první radě musí ^{mít} mladí lidé kde bydlet. O bytech pro mladé lidi, zvláště pro mladé rodiny, byla napsána spousta nejrůznějších usnesení, analýz a statí, proběhla nespočetná jednání, leč skutky zůstávají daleko za nadějnými slovy. Pravda, jsou u nás oblasti a města, kde získat byt není tak velký problém. K takovým výjimkám patří např. některá menší města s rozvíjejícím se průmyslovým podnikem, nebo ekologicky ohrožené severní Čechy, nebo Ostravsko, kde je místa i přebytek nových bytů. Velku se však musíme potýkat se závažnou bytovou krizí.

Zatímco v četných studiích urbanistů, architektů a sociologů se zcela správně píše o rostoucích kvalitativních a kvantitativních požadavcích na bydlení, zatímco se v těchto studiích i v projektech koncipují bytové prostory z hledisek psychohygienických, estetických, mikrosociologických a jiných, potýká se spousta lidí, zejména mladých lidí, s problémem, jak sehnat alespoň trochu přiměřený byt.

Tento problém, který se u nás vleče po desetiletí, má samozřejmě velmi závažné politické a ekonomické pozadí. Extenzivní centralistický model čs. hospodářství poznamenal kardinálně také pojetí bytové výstavby a hospodaření s byty. Politické a ekonomické orgány chápou byt převážně jako přístřeší pracovních sil a není divu, že mnohá naše sídliště vypadají jako velké noclehárny.

Městský člověk usilující o byt je vydán napospas nejrůznějším institucím a jejich pořadníkům s neustále odkládanými termíny, amáže vyvinou jen málo vlastní iniciativy. Anebo ji vyvine, ale je často nucen vystoupit do světa korupce a neregulérního kšeftažení, kde cena 80 tisíc korun za třípokojový byt není výjimkou.

Veřejnost se podílí zcela nedostatečně na zásadních otázkách státní bytové politiky, je o ní špatně informována, ať se jí bezprostředně a eminentně dotýká.

Pochybená je i úloha byt. výstavby v celé investiční výstavbě, způsob by financování výstavby bytů a bytového hospodářství; pochybená je také byt. politiky, zejména způsobu přidělování bytů z nové výstavby i ze starého fondu.

Státní moc v Československu nemá ani kvalifikovanou globální koncepci byt. výstavby, rekonstrukce a údržby, který by jí umožnila celý problém řešit.

Trvajícím nedostatek bytů, hlavně v mnoha městech, se velmi nepříznivě projevuje v celém životním způsobu lidí a má za následek další společenské ztráty: 1/vytváří nadměrnou administrativu, 2/zakládá korupci a protekcionismus, 3/omezuje ekonomickou a sociální mobilitu obyvatel /lidé často nedostanou byt tam, kde by chtěli žít z rodinných a jiných důvodů, kde by mohli prokázat svou kvalifikaci a své schopnosti/, 4/prohlubuje konflikty: Pracoviště-člověk-bydliště, 5/přináší komplikace v celé infrastruktuře měst a oblastí, zejména pak v dopravě, službách a dalších funkcích.

Přesto, že je u nás celkově trvalý nedostatek bytů/příslušnými institucemi byla k roku 1980 vypočtena objektivní potřeba pro ČSSR 223 tisíc bytů/, nová výstavba s-e stále s n i ž u je. Například r. 1980 bylo ve všech formách výstavby předáno do užívání 128 876 bytů /z toho 32 391 byt v individuální výstavbě/. Již r. 1981 bylo odevzdáno o 33 489 bytů méně, v r. 1982 to bylo 1 27 047 bytů méně, v r. 1983 o 33 175 méně, v r. 1984 o 37 013 méně, v r. 1985 pak bylo předáno k užívání celkem 104 524 bytů, tedy o 24 352 byty méně než v r. 1980. Jako příčiny jsou uváděny disproporce v nesladěných plánech, nedostatečné materiálové a výrokové zdroje, vážné nedostatky v řízení stavebních podniků atd. Nejsou kotelny, nejsou materiály na ploché střechy, nejsou kabely, okna, kuchyňské linky, a jiné výrobky.

Léta trvá nepořádek v dodavatelsko-odběratelských vztazích a drastická převaha dodavatelů nad uživatelem.

Výstavba bytů je drahá, neefektivní, a její břemeno dopadá těžce nejen na družstevní žadatele a vlastníky, ale na všechny danové poplatníky. Její neefektivnost snižuje životní úroveň všeho obyvatele. Bylo vypočteno, že jeden byt na okraji Prahy se svou infrastrukturou stojí průměrně 1 milion 300 tisíc Kčs. Přitom pořizovací hodnota tzv. čistého bytu v Praze - přes veškerá opatření k tomu, aby nerostly ceny bytové výstavby - již přesáhla 230 tisíc Kčs.

Přitom stát postupně převalil náklady bydlení na obyvatele. Na rozdíl od předchozích etap je už dnes byt. výstavba z velké části financována přímo individuálními a družstevními vlastníky. Svědčí o tom následující údaj: ve formě půjček a úvěrů už v r. 1984 individuální stavebníci a členové byt. družstev dlužili státu asi 40 mld. Kčs.

Velmi smutnou a stále kritizovanou kapitolou je údržba a bytové fondu. Stát dotuje podniky byt. hospodářství asi 6 až 7 miliardami Kčs ročně. Tato obrovská částka, vyčleněná z národního důchodu, je však užívána neefektivně, zčásti zcela promarněna. Údržba domů a bytů není stále dostatečně zabezpečena, je málo výkonná a nekvalitní, vládnou tu úplatkářství a špatná pracovní morálka. Výsledkem toho je, že se byty a domy po dlouhou dobu neudrží, vznikají mnohé havarijní situace, a četné byty musí pak zůstat dočasně i trvale neobydlené. Po léta zanedbávaná údržba byt. fondu v ČSSR se odhaduje na 15 miliard Kčs. Proto prosadit opravu protékající střechy, okapů, hroticích se komínů a jiných závad stojí v mnoha případech nadměrné úsilí postižených občanů.

Obrovským a trvalým problémem je také stále vážnoucí rekonstrukce a modernizace byt. fondu. Chybějí prý kapacity. Některé stavební podniky prá nemají o tyto práce zájem. Jsou pro ně údajně málo atraktivní a neefektivní. Přitom plán potřeb oprav a rekonstrukcí byl v uplynulých letech zcela paradoxně odvozen nikoliv ze zjištěných potřeb, ale z kapacitních možností stavebních organizací. Výsledkem toho všeho je obrovský odpad byt. fondu v ČSSR a zejména v Praze.

Uvědomujeme si, že za léta nahromaděné problémy tohoto druhu, jež se týkají nejen oprav domů, ale také inženýrských sítí, komunikací, služeb aj. a jež se v poslední době začaly rázněji řešit, představují ohromné objemy prací a nedají se odstranit během krátké doby. Nicméně musíme poukázat na jejich závažnost a na to, že každé větší zdržení, každá chyba v koncepci a realizaci zmíněných činností by měla dalekosáhlé negativní následky pro rozvoj našich měst, zvláště Prahy, v budoucnosti.

Zaostávání údržby, rekonstrukce a modernizace měst má vážné následky a vytrácí se některé ekonomické, sociální a kulturní funkce města, hlavně centrálních částí, snižuje se životní standard jejich obyvatel, městský život je v mnohém smyslu narušen; b/ deformuje se celý proces udržování a obnovování byt. fondu a jeho funkcí; c/ narůstá obzvláště uanedbaná údržba a oprav bytového fondu, který stále více chátrá.

Praha má v řešení byt. otázky kritické postavení, zmíněné sociální, ekonomické i politické problémy zde kulminují. Léta se nebralo v úvahu, že Praha má z hlediska výstavby, rekonstrukce a údržby jako hlavní město řadu specifických potřeb:

- je střediskem české kultury
- je historickou památkou, a má tedy velký počet starých budov,
- je sídlem mnoha institucí,
- je milionovým městem,
- má nevhodnou populační strukturu a je nezbytné vytvářet příznivé podmínky pro její omlazení.

V naprosto nedostatečné míře je zde respektována populační role mladých lidí. Hmotné i kulturní podmínky této perspektivní věkové skupiny jsou mimořádně zanedbány. Její bytové potřeby by měly být postaveny na jedno z předních míst. Dnes se do nejhorší bytové situace často dostávají právě ti mladí lidé, kteří v Praze vyrostli nebo se v ní i narodili. Dokonce se dá hovořit o bytové d i s k r i m i - n a c i mnoha mladých Pražanů.

V Praze se každoročně staví asi 9 000 nových bytových jednotek, další byty se rekonstruují, modernizují a rozšiřují. Tyto přírůstky však ani zdaleka nestačí uspokojit byt.potřeby mladých manželství a rodin, o mladých jednotlivcích v době životního startu ani nemluvě.

Vážnou příčinou tu jsou vedle zcela nepostažujících přírůstků bytů jistě již zmíněné úbytky starých neudržovaných bytů a domů. Tak v desetiletí 1970-1980 činil odpad v Praze 34919 bytů, tj. 8,7 % výchozího stavu r. 1970.

Jak se dá vůbec v Praze získat byt?

Nejsnáze dostávají byty pracovníci některých vrcholových institucí, mezi nimi např. ministerstva vnitra, zejména některých jeho složek. Na pražských sídlištích žijí dnes celé enklávy těchto příslušníků. Někteří mladíci i mladé ženy volí zmíněnou profesi nejen z důvodů podstatně vyšších platů, ale i proto, že touto cestou hladce a brzy dostanou nový, relativně komfortní byt. To souvisí s povahou čsl. státu, s jeho potřebou velké centrální administrativy a početných bezpečnostních složek, umístěných právě v hlavním městě. Většinou jde o byty komunální a podnikové, které zmínění pracovníci získávají bez jakýchkoli finančních vkladů. Nové komunální, neboli státní byty, jsou už dnes zřejmě určeny jen pracovníkům zmíněných institucí, nebo slouží najo náhrady za asanace.

Jinou poměrně rychlou cestou získání bytu je dobíhající podniková nebo tzv. družstevní stabilizační výstavba. Ti, kdo pracují v preferovaných podnicích, nemají sami byt a zaváží se v daném podniku pracovat určitý počet let, mají většinou možnost dostat nový byt dříve než ostatní oražší žadatelé. Zvláště zvýhodňováni jsou v tomto směru tu pracovníci, kteří do preferovaných výrobních přicházejí z jiných krajů a obcí. Praha neroste přirozeným populačním způsobem, ale hlavním zdrojem přírůstků obyvatel je tu migrace. Kromě toho má Praha trvale neuspokojivý stav pracovních sil, zejména v některých dělnických profesích, a láká proto do své nepřilíživě laskavé náruče příslibem nových bytů kvalifikované i nekvalifikované pracovníky z jiných obcí. Družstevně stabilizační a někdy ještě podnikové byty jsou přidělovány mladým i starším imigrantům většinou ve velmi krátké lhůtě. To má jistě své dobré ekonomické a sociální důvody, má to však i svá "ale". Družstevní stabilizační byty, které v nové výstavbě představují prakticky polovinu všech bytů poprvé uváděných do provozu, neplní v žádném směru stabilizační funkci, jež byla od této formy očekávána. Stabilizační forma družstevní výstavby přinesla do bytové politiky spoustu problémů, počítaje v to chybějící právní režim, vytváření nových, někdy nesprávných preferencí, další možnosti machinací s byty apod.

Poměrně značné přílivy imigrantů z jiných oblastí a obcí kladou navíc značné nároky na jejich přizpůsobení a zabydlení, současně pak na správní a řídicí činnost městských orgánů. Příkladem toho je obvod Praha 4, čítající už 288.335 obyvatel, kde právě národní výbor, sídlící ve staré části, z mnoha hledisek nezvládá sociální problémy nových sídlišť, například situaci mladých žen - matek, umístění jejich dětí v jeslích, integraci obyvatelstva v novém prostředí aj. Ovšem ještě horší jsou problémy zcela nových pražských sídlišť, kde chybí základní občanské vybavenost, jako prodejny, školy apod.

Zatímco do Prahy jsou získáváni mladí pracovníci z jiných oblastí a obcí, z Prahy odcházejí mnozí mladí, převážně kvalifikovaní lidé častěji jen proto, že tu nemohou získat byt. I když v posledních letech více mladých obyvatel do Prahy přichází, než z ní odchází, přece jen značné úbytky mladých obyvatel, ročně zhruba 5000 mladých do 34 let, představuje pro hlavní město nedoceněné, hlavně kvalifikované ztráty. Značnou roli v úbytku pražského obyvatelstva hraje ovšem i emigrace do zahraničí, která je vyšší než přírůstky přistěhovaných /například v r. 1984 při saldu migrace plus 7 373 to bylo o 637 osob./.

Dalším, dnes již velmi rozšířeným způsobem získání bytu je běžná **d r u ž s t e v n í** výstavba. Nemáme bohužel, k dispozici počty žadatelů o družstevní byty v Praze, odhaduje se, že jde asi o 16 000 žadatelů svépomocné výstavbě a o 35 000 v dodavatelské družstevní výstavbě, neznáme ani věkovou strukturu žadatelů, protože situace v této oblasti je velmi nepřehledná. Mnozí žadatelé jsou přihlášení ve dvou i více družstvech, rodiče se přihlašují za děti, nebo prohlašují více dětí, i když pro všechny byty nepotřebují apod. Čekací doby na normální družstevní byty, hlavně na větší byty v **d o d a v a t e l s k é** formě, jsou až 20 i více let. Hlavním důvodem prodlužování termínů v této **k a** formě jsou nepatrné plánované počty bytů, které nepřesahují v dlouhodobém průměru na území hlavního města 500 bytů ročně. Čekací doba na přidělení takového družstevního bytu je zcela nepřijatelná pro mladé lidi, kteří chtějí založit rodinu, nebo ji už založili. Rovněž rostoucí finanční náklady jsou nepřiměřené možnostem mladých lidí, zvláště těch, kteří nemají silnou a vlivnou podporu rodičů nebo jiných příbuzných. Starosti působí v dodavatelské formě také nízká kvalita bytů, není výjimkou i 200 přejímkových závad na jeden byt.

Časově i finančně nadějnější je forma svépomocné družstevní výstavby, jejímž rubem je zase pracovní účast rodiny na stavbě bytů a domů. Vyžaduje vlastně práci ve dvou směnech po dobu několika let, což znamená neúměrnou zátěž pro zdravotní stav i způsob života. Družstevník musí odpracovat členský podíl, který představuje zpravidla asi 3 tisíce hodin; v optimálním případě to znamená pracovat kromě svého zaměstnání na stavbě družstevních domů a bytů dva až tři roky, a to neustále, odvoledné, o sobotách a nedělích, od jara do pozdního podzimu, často i ve všedních dnech po zaměstnání. Pro ženy družstevníky, kteří si na tuto svépomocnou výstavbu najímají soukromé pomocníky, znamená pak tato forma neúměrnou zátěž finanční. Družstevní svépomocná výstavba někdy umožňuje získat větší a kvalitnější byt, ale přináší i řadu dalších nevýhod, např. vysoké nájemné. Za třípokojový byt se mnohde platí až 1000 Kčs měsíčně /ovšem u dodavatelské družstevní formy někde až 1200 Kčs/. To se nezmiňujeme a značné náročnosti řízení svépomocné výstavby, o možnostech velkých ztrát, o problémech financování následná údržby apod.

Výstavba rodinných domků přináší mladým uživatelům vedle značného objemu prací nepřehledné množství starostí a svízělů, počínaje administrativní povolení stavby a konče obtížným opatřováním stavebních materiálů a trvale stoupajícími finančními náklady. Na území Prahy a jiných velkých měst naráží tato forma především na nepřekonatelné překážky při získávání vhodného pozemku. Výstavba rodinných domů "na klíč" je stále ještě málo rozšířená, málo diferencovaná, drahá. Není potom divu, že v poslední době zájem o výstavbu rodinných domků ve městech i na venkově klesá, přestože tato forma výstavby je značně propagována.

Tradiční získávání bytů pomocí **n á r o d n í c h v ý b o r ů** představuje v Praze pro Pražany způsob pravděpodobně nejdělnější. Podle Svobodného slova z 27.8.1986 bylo v polovině roku 1986 evidováno na pražských národních výborech přibližně 36 000 žadatelů o byty. Z celkové počtu žadatelů roku 1980 - jak víme z jiných zdrojů - tvořily polovinu rodiny s dětmi, ve 135 případech žijící ve zdravotně zcela závažných bytech. Z 9,2 % šlo o rodiny se třemi a více dětmi. Je známo, že národní výbory v posledních letech přidělují byty hlavně jako náhrady za asanace, nebo byty preferovaným institucím

a až ve třetí řadě sociálně problémovým rodinám. O tom, jak závažné sociální případy to musí být, svědčí zdůvodnění u předních míst bytových pořadníků. Snad poněkud nadějnější je případná žádost mladých manželů o přidělení bytu nižší kategorie, který jsou ochotni upravit vlastními náklady. Domníváme se, že tato forma je zatím nedocenená a že za určitých podmínek skýtá velké možnosti iniciativy mladých lidí i přátelské a rodinné výpomoci, zakládání menších družstev mladých řemeslníků a jiných odborníků apod. Ve zmíněném článku uvedený počet 788 bytů odevzdaných za dobu tří let pražskými nár. výbory k vlastní úpravě /nejen mladým lidem/ považujeme za zcela nedostatečný ve srovnání s naléhavými potřebami mnoha začínajících manželství, mladých rodin i jednotlivců.

Mladí lidé se snaží získat byty i různými jinými cestami; např. regulérním způsobem žádostí o byt domovníký, topičský nebo jiný služební byt, jehož přidělení je ovšem spjato s přijetím příslušného, mnohdy neatraktivního zaměstnání; nebo se snaží sehnat byt pomocí složitých výměn, příbuzenských služeb, ale také velmi často za neregulérní pomoci známých, protekcí a tučných úplatků. Není proto divu, že máme vysokoškolsky vzdělané domovníky, například domovníky-inženýry, nebo že některé rodinné kalkulace s byty vedou až k nehumánním postupům vůči starým lidem, nebo že pracovníci hospodařící s byty se tak často dopouštějí kriminálních činů. Tyto negativní jevy by mohly pomalu zmizet, kdyby se v Praze vytvořil spravedlivější systém přidělování bytů potřebným pražským dvojicím, rodinám i jednotlivcům, kdyby se ve větší míře umožnilo přidělování starších bytů k úpravě s možností zvláštních bezúročných půjček a s možností speciálních stavebních služeb, kdyby se zavedl adekvátní systém ekonomického nájemného se sociálními kompenzacemi, jenž by umožnil uvolnění velikých bytů, kdyby se zdokonalil systém bytových výměn, a konečně -kdyby se zvýšily počty nově budovaných i rekonstruovaných bytů, jaké si zaslouží hlavní město a jaké by odpovídaly reálným potřebám, zvláště pravděpodobné struktury domácností v blízké budoucnosti. Všechna tato "kdyby" předpokládají ovšem čestné, svědomité a kvalifikované řídicí pracovníky, dobré organizátory, které stále více a více postrádáme. Předpokládají také kontrolu ze strany veřejnosti a aktivní účast občanů při rozhodování koncepčních i praktických otázek v menších obcích, ve městech i v obvodech a sídlištních velkoměsta.

Dlouhotrvající nedostatek bytů má v Praze vedle krajně nepříznivé ekologické situace velmi neblahý vliv též na natalitní klima, na rodinné postoje mladých manželů a negativně ovlivňuje další demografické parametry pražské populace.

Po přechodném vzestupu v letech 1974-77/způsobeném částečně novými sociálními opatřeními/ začala v Praze klesat porodnost. Zatímco v r. 1975 byl zaznamenán potěšitelný přírůstek 19 191 živě narozených dětí, tedy 16,1 dětí na 1000 obyv., v r. 1984 bylo zaznamenáno jen 13207 živě narozených, tj. 11,1 na tisíc obyvatel, v r. 1985 to bylo jen 12 788 živě narozených, tj. 10,7 na tisíc obyvatel. Zároveň stoupá potratovost, v r. 1984 bylo v Praze provedeno 13 039 potratů. Je tomu již tak, že prakticky na každé narozené dítě připadá jeden potrat. V poslední době klesají i počty sňatků.

Rodiny s dětmi tvoří v Praze nízký podíl, jenom 23,2% všech cenových domácností; v Bratislavě je to 33,4%. V rodinách přibývá jedináček a klesá počet druhých a třetích dětí. Sociologické výzkumy však potvrzují, že mladí lidé nevstupují do manželství s protinatalitními postoji. Ukázalo se, že ti, kteří měli určité finanční a bytové problémy, plánovali stejné, nebo vyšší počty dětí než ti, kteří takové problémy neměli. Teprve později, po trpkých zkušenostech s řešením bytových a jiných problémů, mění většinou své záměry a ustávají třeba jen při jednom dítěti.

Statistiky rovněž prokazují, že velmi nepříznivým faktorem pro tvorbu a stabilitu rodin je soužití více domácností. Podle sčítání lidu z r. 1980 bylo v Praze cel. 65 021 cenzových domácností, tedy 12,7 % bez vlastního bytu. I když část těchto rodin žije pravděpodobně v soužití chtěném např. ve vícegeneračních rodinných domcích nebo bytech, poukazují četné údaje na značnou prostorovou stísněnost mnoha pražských rodin. Např. v Praze žilo 17,6 % společně žijících domácností v jediné obytné místnosti. V bytech o 1-2 obytných místnostech žije v Praze téměř polovina domácností bez vlastního bytu. V takto stísněných prostorách vyrůstá asi 28 000 dětí ve věku do 15 let, starší nejsou registrováni. V mladých rodinách bez vlastního bytu je v průměru o 35 % méně dětí než v ostatních rodinách s dětmi. Bytový prostor tedy rozhodujícím způsobem ovlivňuje počty dětí v rodinách.

Obsazenost bytů měřená počtem osob na 1 obytnou místnost nad 4 m² činí v Praze 1,31 osob, a je nejméně příznivá ve srovnání se všemi českými velkými městy. Podobně i průměrná obytná plocha na 1 obyvatele v Praze, totiž 13,9 m², je v porovnání s našimi velkými městy nejnižší. A to ještě pražský podíl zvyšuje velký počet domácností jednotlivců, hlavně starších, z nichž mnozí mají relativně větší byty. Velmi nepříznivé je i srovnání mezi přírůstkem obytných místností v období 1970-1980. Zatímco v Bratislavě činí zmíněný přírůstek 58,0% a v Popradu 111,8 %, v Praze je to jen 26,8 %. Ve skupině rodinných pražských domácností pak plošnost nad 1 obyvatele prudce klesá s počtem dětí. Jejich specifické potřeby škol, studia, hygieny a jiné jsou tak zprůměrnávány respektovány v malé míře. V Praze je také podle sčítání lidu z r. 1980 velký podíl přeplněných bytů, činí 20,8 % absolutně asi 93 000 bytů. Praha má také nejnižší podíl třípokojových bytů, ke tojen asi 30 % ze všech bytů. Za jinými dynamicky se rozrůstajícími městy, jako jsou Košice či Bratislava, zůstává Praha chudou Popelkou.

Bytová tíseň se projevuje také ve velké rozvodovosti, která činila v Praze r. 1980 47,3 rozvodů na 100 sňatků, v r. 1984 ale již 54,01 rozvodů na 100 sňatků. Celkově bylo v Praze roku 1984 zaznamenáno 4 869 rozvodů. Již v r. 1980 připadalo na každý rozvod 1,11 nezletilých dětí. Také s vysokou rozvodovostí narůstá spousta bytových problémů. Zvyšuje se počet neúplných rodin, např. v r. 1980 to bylo asi 8,5 % všech domácností, tedy asi 5530 neúplných rodin. Většinou tvoří takovou rodinu mladá matka s jedním či dvěma dětmi. Rozvedení manželé, zejména muži, se v mnoha případech stávají nejen novými žadateli o menší byty, pokud zůstávají v původních bytech, vznikají často konfliktní situace, neblaze ovlivňující vývoj dětí. Celková bytová situace neúplných rodin je nevyhovující. Jen necelé 2/3 neúplných rodin mají samostatný byt. Téměř 1/3 jich bydlí v jednopokojových bytech. V Praze kromě toho narůstá počet tzv. problémových rodin, převážně úplných, více či méně sledovaných orgány státní péče. Také velká část těchto rodin žije ve stísněných bytových podmínkách.

„Jak je patrné ze stručného výřezu údajů, často užívaný slogan, že v Praze je bytů dost, je velmi problematický. Bylo by jich jistě více, spravedlivě rozdělených, kdyby celá bytová krize v Praze byla řešena energičtěji, racionálnějším a lidstějším způsobem. To se týká i družstevní bytové výstavby. Je např. známo, že mnohé byty na sídlišťích zůstávají dlouhodobě nezastaveny, proto, že je žadatelé ještě nepotřebují, anebo proto, že byly skrytě pořízeny tak říkajíc "na kšeft". To však má nemění na skutečnost, že je naléhavě nutné zvýšit počty bytů v družstevní výstavbě.

Největším problémem bytové situace mladých lidí v Praze zůstává skutečnost, že velká část mladých manželů a mladých rodin získává vlastní byty velmi dlouho po sňatku, že vztahy mladých partnerů a tvorba rodin bývá velmi často narušována mnoha negativními vlivy nevhodných soužití, stísněností bytových prostor a z toho plynoucích konfliktů. Nepříznivé bytové podmínky jsou podle sociálních výzkumů na třetím místě mezi důvody nejčastěji uváděnými při rozvodech. Nesporně jsou také

jednou z příčin klesající natality. Domníváme se, že právě pro mladé dvojice, které vstupují do manželství bez vhodného bytového prostoru, by měla být národ.výbory vytvářena rezerva skromných malých bytů, vhodných pro první fázi manželství, případně i pro založení rodiny. Otevřenou možností zůstává i varianta rodinných penzionů.

Prostorové zajištění první fáze manželství a rodiny považujeme za primární úkol byt.výstavby politiky v Praze. Vhodné byty by měly být připravovány jednak v rámci nové výstavby, jednak rekonstrukcí a modernizací stávajících volných menších bytů, kterých je v Praze velký počet. /Podle sčítání v r.80 je v Praze celkem asi 10 000 volných bytů/. Vytvořením takové rezervy upravených starších bytů nebo bytů poskytovaných k menším úpravám, by se mohl během několika let klíčový problém mnoha mladých manželství na čas vyřešit. Část volných bytů by mohla být vyčleněna jako rezerva pro sociálně svízelné, konfliktní a havarijní situace.

Značným problémem se pro mnohá manželství stává i zařízení bytu. Vstupují do životního období, pro něž je charakteristický náhlý vzrůst životních potřeb. Tomu většinou neodpovídá výše jejich příjmů. Zde se projevuje rozsáhlé majetkové a mocenské rozvrstvení. Jen malá část mladých lidí může počítat s vydatnou materiální a jinou podporou majetných a vlivných rodičů či příbuzných. Svízelná bývá hlavně situace mladíků a dívek ze sociálně slabších, zcela nevlivných, neúplných a vícedětných rodin. Přesto, že naše společnost řeší tento problém přímými a nepřímými sociálními dávkami a určitými druhy úvěrů, jako jsou novomanželské půjčky, domníváme se, že dosavadní způsoby nevyhovují a že možnosti společnosti v tomto směru nejsou vyčerpány. Např. kombinace úvěrového a pojistného systému by dovolila rozložit náklady spojené s materiálním zajištěním první fáze manželství na delší období. Také bezúročné půjčky na rekonstrukci bytů a novou výstavbu pro mladé lidi asi do 34 let by podstatně pomohly. Příkladná je v tomto směru vydatná sociální výpomoc mladým manželstvím s rodinám v Maďarsku. Velkým ulehčením rodinných rozpočtů by ovšem bylo zrazení cen stavebních prací a pravděpodobně i sjednocení nájemného různých druhů bytů s uplatněním některých sociálních sřetelů.

Přesto, že má Praha věkově stagnující populaci a přesto, že nedostatek bytů se jako politický problém s mnoha halasnými přísliby řeší od poválečných let, existuje tu stále vysoký bytový deficit. V r.1980 činila podle Terplanu tzv. přítomná potřeba bytů v Praze 47 450, což znamená, že tolik chybělo k uspokojení cenových domácností, které mají nárok na byt. Tento údaj se zdá být podsazen z hlediska celkové objektivní potřeby bytů už jen z důvodů, že na národních výborech je evidováno 36 000 žadatelů, další desetitisíce čekají na byty družstevní, podnikové apod. Při regulérním rozdělování nově postavených, zrekonstruovaných a modernizovaných bytů v Praze by při dobrém řízení bez zbytečných preferencí a při radikálním zvýšení objemu nové výstavby i rekonstrukcí měla být tato potřeba vyřešena během jednoho desetiletí. Bude však tento optimistický výhled uskutečněn?

Aktuální bytová situace mnoha mladých manželství a rodin je tedy krajně nepříznivá, z jejich hlediska často neřešitelná.

Také problém bydlení je d n o t l i v o ů, zvláště pak mladých, byl však dlouho zanedbáván. Dosud se téměř nepočítá s těmi mladými muži a ženami, které ke svému dozrání, odloučení od původních rodin, ke studijnímu a kvalifikačnímu začlenění, k celkovému životnímu startu a rozletu potřebují zpočátku skromné, ale pohodlné malé byty. Mohou to být byty hotelového typu, vhodné ubytovny, garsoniéry, dvougarsoniéry či adaptované jednopokojové byty, v nichž mladí lidé při změně své situace mohli žít i v manželství, malé rodině či ve volném partnerském vztahu. Ne všichni mladí lidé se chtějí hned ženit a vdávat, a ne všem se daří najít partnera k trvalejšímu svazku.

Hovoří se a píše často o značné životní nevyzrálosti mladých lidí při vstupu do manželství, o jejich hodnotové, postojové a hlavně citové nezralosti a nestálosti, ale zapomíná se, že mnozí mladí lidé potřebují k takovému dozrání a úspěšnému osobnostnímu rozvoji i vlastní bytové prostoty. Náhlý přechod z péče rodičů, často nadměrné do nové vlastní rodiny s mnoha starostmi a povinnostmi, jež mohou záhy rozrušit křehký milostný vztah, plynulé lidské zrání neumožňuje.

Zvláštní kapitolu tvoří prostorové potřeby studentů. V Praze je soustředěna 1/3 všech studentů ČSSR. Přechodné ubytování velké části těchto studentů v kolejích mnohdy neodpovídá potřebám jejich intenzivního studia a kulturního života. Kapacita kolejí je zcela nedostačující. Přitom byla bytovým zákonem značně omezena možnost podnájmu, nejen pro studenty, ale i pro další jednotlivce. Skutečnost, že podnájemník tak zvaně nepokrývá obytnou plochu a nesnižuje nadměrnost bytu, vede k tomu, že byty jsou pronajímány jen za horentní sumy zámožným jedincům. Praha vůbec nevytváří dobré podmínky pro individuální ubytování studentů, mladých odborníků, mladých dělníků apod. Nový důraz na specifické potřeby mladých jedinců, a to i mladých žen, by odpovídal celosvětovému trendu a především racionálnímu přístupu k bytovým potřebám z hlediska ranější fáze věkového cyklu i z hlediska nových potřeb společnosti. Neměly by přitom být opomíjeny ani bytové potřeby jednotlivců středního věku a věku staršího, jejichž uspokojování by mohlo navazovat na opouštění malých bytů mladými jednotlivci. Nelze zapomínat, že řešení bytové otázky mladých i starších jednotlivců má značný význam také z hlediska potřeb mobility pracovních sil.

Značný problém stávajícího byt. fondu je skutečnost, že velikostní a druhová struktura neodpovídá požadavkům hlav. města, ani současné a budoucí struktury domácností. Vůbec se také nepočítá s tím, že po roce 1990 se kvantitativně prudce, zvýší nároky mladých lidí na byty, protože v té době se budou osamostatňovat mladí jedinci ze silných ročníků 70. let. Praha má málo třípokojových a čtyřpokojových bytů pro rodiny s dětmi. Plošné standardy mnoha starších, ale i nově budovaných bytů jsou pod světovými normami. Zatímco v NSR v r. 1985 činila průměrná obytná plocha nového bytu 89,6m², v ČSSR činila pouze 52,6m². Rostoucí nároky dětí, dospívajících i dospělých na studium, hry, různé zájmové činnosti, ale i na realizaci základních životních potřeb, nemohou být v tak malých prostorech dobře uspokojovány. Vedle nedostatku větších bytů pro rodiny s dětmi se ukazuje i kritický nedostatek malých bytů pro jednotlivce a dvojice. Počet domácností jednotlivců podle posledního sčítání stále stoupá a bude růst i v dalších desetiletích, hlavně se zvětšováním počtu obyvatel postproduktivního věku. Také specifickým potřebám nejstarší skupiny obyvatel je věnována stále malá pozornost. Bytové domy se sociální péčí, nejosvědčenější forma bydlení pro ně, jsou dosud zřizovány jen v malém počtu. Rovněž zde je možná určitá návaznost. Budování těchto domů a bytů by pomohlo uvolnit i větší byty po starých obyvatelích, kteří se už nemohou sami o sebe starat. V některých částech Prahy se už tyto sociálně vedené výměny uskutečňují.

Vhodné byty jsou jistě nejdůležitější podmínkou prostorové realizace mladých lidí. Je tu ale i rozsáhlá sféra kulturních, tělovýchovných, rekreačních a jiných aktivit, které jsou zcela nezbytné pro zdravý rozvoj mladé generace. I v této oblasti Praha značně zaostává za jinými velkoměsty, a to i uvnitř ČSSR. Má nedostatek hřišť a volných prostorů pro malé děti, pro školáky, pro mládež. Má málo tělocvičen, nejrůznějších kluboven, má málo dělen, málo prostor pro uměleckou tvořivost. Dlouhodobě se poukazuje na zcela nedostatečnou vybavenost mateřských, základních i středních škol tělocvičnami a hřišti. Z 289 zákl. škol každá čtvrtá postrádá vlastní tělocvičnu. Celkově 102 zákl. školy, tj. 44,5%, nemají vlastní hřiště. Situace středních škol je ještě horší.

Děti si potřebují hrát, mládež musí mít dostatek pohybu, chce se bavit a volně sdružovat. Tyto její potřeby je nutno prosazovat a uspokojovat. Celková prostorová uzavřenost a stísněnost části mládeže je jednou z příčin její fyzické nepřipravenosti, ale též apatie, bezradnosti i agresivity. Kritická je zaplněnost učeben mnohých mateřských a základních škol, nepříznivě ovlivňuje zdravotní stav žáků i učitelů. Zeela nepostačující jsou kapacity lidových škol umění a dalších zařízení, která mají kultivovat děti a mládež.

Praha nevytváří příznivé podmínky ani pro vysokoškolské studenty, ať už jde o jejich bydlení či o neustálé pojiždění mezi různě rozmístěnými částmi fakult, studovny a kolejemi, či o nedostatek rozmátnutých kulturních příležitostí. Přitom období vysokoškolského studia v Praze by mělo být studnicí mnoha cenných motivací pro celý další život. Ve stísněných a nepřilich stimulačních situacích žijí také mnozí uční ve starších, někdy i nových učňovských domech.

Mládež do 25 let představuje v Praze 46,07% všech obyvatel. Z toho děti do 15 let tvoří pětinu pražských obyvatel. Vzhledem k počtu, ale především k perspektivnímu významu této části populace, je naléhavé zmíněné prostorové potřeby důrazně prosazovat. Jejich opomíjení je chybou, která nemůže být odčiněna.

- - -

Domníváme se, že bytová výstavba nebude u nás uspokojivě řešena, pokud nebude v hospodářské, kulturní a sociální politice státu preferována jako jeden z nejdůležitějších úkolů. Tomu by měla odpovídat jak kvalifikační úroveň odpovědných pracovníků na všech stupních řízení, tak informovanost občanů a jejich aktivní účast při řešení otázek bytové politiky a výstavby.

Pokud jde o rozsáhlé a složité problémy výstavby, údržby, rekonstrukce a modernizace bytů v Praze a pokud jde o řešení sociálně ekonomického a kulturního problému trvajících nedostatku bytů v našem hlavním městě, zdá se nám, že by neměly být jen záležitostí národního výboru, ale i vlády.

XXXXXXXXXXXXXX

Charta 77 /9/87 Stanovisko k zahraničním návštěvám

Dne 2. února tr. se několik signatářů Charty 77 setkali se státním ministrem zahraničních věcí Velké Británie a Severního Irsku panem Timothym Rentonem, poté 3. února tr. s náměstkem ministra zahraničních věcí USA p. Johnem Whiteheadem.

Setkání s panem Rentonem se zúčastnila mluvčí Charty 77 dr. Libuše Šilhánová, bývalí mluvčí Václav Malý a Anna Šabatová, dále někteří přátelé Charty.

S panem Whiteheadem se setkali mluvčí Charty 77 ing. Jan Litámský, a dr. Libuše Šilhánová, z bývalých mluvčích doc. dr. Radim Palouš a Anna Šabatová, rovněž i přátelé Charty.

Pan Renton i pan Whitehead pozvali na toto setkání i další signatáře Charty 77, těm ale st. bezpečnost účast znemožnila.

Oba státní činitelé se při své pražské návštěvě zajímali o celkovou situaci na poli lidských práv v Československu. Čhtěli se proto seznámit nejen s míněním vládních činitelů, ale i s náhledy jiných občanů, zvl. těch, kteří se obhajouou lidských a občanských práv dobrovolně zabývají. Jestliže řada signatářů Charty 77 obdržela pozvání od zmíněných činitelů, považovala za slušné a samozřejmě takových schůzek se zúčastnit.

Oběma politickým činitelům se dostalo od čs.vlády ujištění, že se budou nocí během své návštěvy sejit a nerušeně hovořit se zastánci občanských práv. Skutečnost však byla taková, že už od rána 31.ledna byli signatáři Charty 77, o nichž se předpokládalo, že mohli být na úvedené schůzky pozváni, ve dne v noci střeženi vždy několika příslušníky StB. Někteří ze signatářů Charty 77, jako dramatik Václav Havel, prof.dr.Jiří Hájek a dr.Václav Benda nesměli vůbec opustit svůj byt, jiným bylo dovoleno obstarat mimo domov některé základní potřeby, ale i přitom byli hlídáni. V den setkání s panem Whiteheadem dne 3.února pak bylo mluvčímu Josefu Vohryzkovi a bývalým mluvčím Václavu Havlovi, dr.Václavu Bendovi a dr.Martinu Paloňšovi na ulici zabráněno, aby se na setkání dostavili. Podobně bylo znemožněno jednání s Panem Rentonem zástupci VONS Petru Uhlovi a bývalému mluvčímu Jiřímu Rumlovi.

Tento postup StB znamenal vážné omezení osobní svobody řady čs.občanů. Vzhledem k tomu, že nikomu ze zadržovaných nebyl sdělen ani zákonný, ani věcný důvod omezení pohybu, lze toto chování státní policie považovat za trestný čin podle § 231 tr.zákona. To, že několika signatářům Charty 77 bylo zabráněno v účasti na užitečných setkáních s předními politickými činiteli západních států, bylo v rozporu s literou a duchem helsinských dohod, konkrátně pak se slibem čs. vládních činitelů, daným oběma zahraničními politikům. Takový postup považujeme za neúctivý a poškozující pověst naší republiky v civilizovaném světě.

Prohlašujeme tímto, že se i nadále chceme setkávat se všemi lidmi dobré vůle, s oficiálními i neoficiálními činiteli, ať přijdou ze Západu, Jihu, Severu nebo z Východu. Obhajoba lidských a občanských práv je nedílný proces a jeho rozvíjení ve vzájemném dialogu a spolupráci je důležitou podmínkou skutečného míru.

V Praze dne 10.2.1987.

Ing.Jan Litomiský
signatář Charty 77

dr.Libuše Šihánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

x x x x x

Ve dnech 2.až.února 1987 byla vydána v Praze tato tři komuniké, jejichž text byl konzultován se zainteresovanými stranami:

x x x

U příležitosti oficiální návštěvy náměstka ministra zahraničních věcí Velké Británie Timothy Rentona byla dne 2.února 1987 z jeho iniciativy uspořádána večeře, při níž se tento člen britské vlády s částí svého doprovodu sešel se signatáři Charty 77, a to s její mluvčí Libuší Šihánovou a dále pak s katolickým knězem Václavem Malým a Annou Šabatovou, kteří jsou také členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných.

StB se snažila zabránit, aby se večeře zúčastnili někteří pozvaní čs.občané, a dvěma z nich, Jiřímu Rumlovi a Petru Uhlovi, zabránila pohrůžkou násilí v účasti.

V průběhu večeře se diskutovalo především o lidských právech, o cílech a smyslu Charty 77 a situaci Církvi v Československu. Zástupci Charty 77 a VONS sdělili britské delegaci hména několika politických vězňů, jejich osud je obzvláště tíživý, a preferovali o jejich případech.

x x x

Dne 2.2.1987 se sešel náměstek ministra zahraničních věcí Velké Británie pan Timothy Renton s doprovodem s několika zástupci Jazzové sekce. Při této příležitosti byla připomenuta úloha této organizace v kulturním životě Československa a vyjádřeno přesvědčení, že současná komplikovaná situace bude úspěšně vyřešena a Jazzová sekce bude moci v plné míře obnovit svoji legální činnost.

Za pracovní výbor aktivistů JS Jiří Exner a Jana Pačholíková.

x x x

Začátkem února 1987 byl v Českosl. na oficiální návštěvě první nám. ministra zahraničních věcí USA John Whitehead, kterého doprovázela mj. Paula Dobrinska, vedoucí odd. pro SSSR a Východní Evropu při radě pro národní bezpečnost.

Z iniciativy p. Whiteheada a za přítomnosti sl. Dobrinské a velvyslance USA v Československu Juliana Niemezyka došlo dne 3.2. k setkání se signatáři Charty 77 a členy VONS, a to mluvčími Charty 77 Janem Litomiským a Libuší Šilhánovou a dále Radimem Paloušem a Annou Sabtovou.

Čtyřem pozvaným čl. účastníkům zabránila StB v setkání s americkými hosty: Václavu Bendovi, Václavu Havlovi, Martinu Paloušovi a Josefu Vohryzkovi.

Při setkání se hovořilo zejména o otázkách lidských práv v Československu, zvláště o několika naléhavých případech politických vězňů, dále o otázkách náboženské svobody a o svobodě práva a jejím uplatňování ve sdělovacích prostředcích.

X X X

Z vyjádření Johna C. Whiteheada, nám. min. zahr. věcí USA, dne 3.2.1987:

Během svého pobytu /v Československu/ jsem měl rovněž možnost setkat se s několika lidmi z různých oblastí společenského života v Československu a to včetně představitelů katolické církve kardinála Tomáška a zástupce Charty 77. Velmi jsem se zajímal o jejich názory. Byl jsem však smutný, když jsem se dozvěděl, že několika osobám bylo zabráněno v účasti na mé schůzce se zástupci Charty 77.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Charta 77 /10/87 - Blahopřání generálu Vilému Sacherovi

Pan
gen. Vilém Sacher
Římská 44, Praha 2 - Vinohrady

Praha, 12. února 1987

Pane generále,
upřímně blahopřejeme k Vašemu významnému životnímu datu, 80. narozeninám.

Radujeme se z Vaší svěžesti a tvůrčí aktivity, kterou projevujete při psaní svých knih, cenných literárních záznamů pohnutých dějů druhé světové války.

Vaše knihy Pod rozstříleným praporem, Na počátku stála smrt, Psáno na lafetě, Ve stínu popraviště, Válka skončila na Hané, Krvavé velikonoce a Nebeská brigáda jsou pozoruhodnými svědectvími Vašich vlastních dramatických zážitků, znalostí a zkušeností. Přesto, že pojednávají o válce, obdivuhodným způsobem odhalují její absurditu a současně láskost míru.

S úctou se skláníme před Vaším významným podílem na práci zpravodajské vojenské služby v Anglii na počátku války a zvláště před hrdinskou účastí v boji proti fašismu na východní frontě.

Skutečnost, že jste byl po mnoha bojových zásluhách, Československých i zahraničních válečných vyznamenáních v padesátých letech svévolně suspendován a s rodinou vystěhován z Prahy, pracovníce postižen, a že Vám byla později, po podpisu Charty 77 v r. 1977 prezidentem republiky odňata hodnost generálporučíka a všechna čl. vyznamenání, že Vám bylo upřeno právo nosit i vyznamenání jiných států včetně sovětských, považujeme za černé skvrny Československé politiky a historie.

Věříme, že se v našem kruhu dočkáte plného ocenění své literární práce i svého válečného hrdinství.

ing. Jan Litomiský
mluvčí Charty 77

dr. Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

Charta 77/11/87 - Zpráva o setkání signatářů Charty 77 s představiteli Kongresu USA

Dne 17.2.tr.se sešli mluvčí Charty 77 Libuše Šilhánová a Josef Vohryzek, rovněž signatáři katolický kněz Václav Malý a někteří přátelé Charty 77 se senátorem Stehy H. Hoyerem a dalšími představiteli Kongresu USA a Výboru pro sledování helsinských dohod, kteří byli na oficiální návštěvě v Československu. Veřejné setkání se uskutečnilo na podnět americké strany. Jednalo se o otázkách lidských a občanských práv, zejména o případech nespravedlivě vězněných v Československu, dále o situaci církvi a náboženství a o problémech kultury.

Na setkání bylo pozváno ještě několik dalších signatářů, kteří se ho nemohli zúčastnit. Václav Havel, Jiří Dienstbier a Petr Uhl byli StB zadrženi na ulici a odvezeni k výslechům. Miloš Durayovi státní policie znemožnila opustit Bratislavu.

Jednání chartistů se zástupci amerického kongresu bylo pro obě strany velmi užitečné. O to nedůstojnějším anachronismem jsou policejní zásahy, které je měly znemožnit.

Praha 17.2.1987

Jan Litomiský
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, Československé ligy pro lidská práva, členu Mezinárodní federace pro lidská práva /FIDH/

Jména a adresy členů VONS jsme zveřejnili ve sdělení č. 591
Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění ČSSR.

Sdělení č. 608 /Rozsudek nad J. Boháčem pravomocný/

Krajský soud v Hradci Králové zamítl dne 5. února 1987 ve veřejném zasedání odvolání Jiřího Boháče proti rozsudku okres. soudu v Pardubicích se dne 23. prosince 1986. Tím se stal rozsudek pardubického soudu pravomocným. Jak jsme již oznámili /viz sděl. č. 600/ byl tento 34letý dělník odsouzen k dvěma a půl roku odnětí svobody v II. NVS a následnému ročnímu ochrannému dohledu za trestný čin pobuřování /§100 odst. 1 a tr. zák./, jehož se měl dopustit tím, že z nepřátelství ke státnímu zřízení republiky hrubými výroky a dalším jednáním vyvolával na pracovišti nepřátelské nálady a postoje. Při veřejném zasedání soud sice uznal, že někteří svědci mohli být proti J. Boháčovi zaujati a že na uvedeném pracovišti nepracoval po celou žalovanou dobu od května 1985 do září 1986, nicméně dospěl k závěru, že výrok o vině i trestu v rozsudku prvoinstančního soudu je správný. Jiří Boháč žádal v konečném návrhu zproštění obžaloby, obhájce požadoval použití mírnějších zákonů ustanovení, neboť nebylo prokázáno, že by Jiří Boháč chtěl svými výroky někoho získat pro své názory a postoje. Krátce po předpokládaném začátku zasedání bylo oznámeno, že se soudní jednání překládá do jiné síně, kde už byli shromážděni /a to víc než dvacet minut/ jak senát, tak prokurátor a obhájce a kde šest míst, určených pro veřejnost, bylo již obsazeno neznámými muži. Předseda senátu umožnil dodatečně, aby jednání byla přítomna družka Jiřího B., zatímco zástupci našeho výboru a tajemníkovi amerického velvyslanectví v Praze, kteří se dožadovali účasti na jednání, vyjádřil politování, že o jejich úmyslu nevěděl soud dříve, neboť by jinak jejich účast umožnil.

7.2.1987

Sdělení č. 609 /Represe proti aktivistům Charty 77/

Ve dnech 31.1.-4.2.1987 prodlévaly v Československu oficiální delegace USA a Velké Británie, obě na úrovni náměstků ministra zahraničí. Po těchto 5 dnech bylo příslušníky StB blokováno jedenáct aktivních signatářů Charty 77: Václav Benda, Jiří Dienstbier, Jiří Hájek, Václav Havel, Václav Malý, Anna Marvanová, Martin Palouš, Anna Šabatová,

Abuše Šilhánová, Petr Uhl, Josef Vohryzek. U některých měla tato ostraha charakter domácího vězení: nikdo je nesměl navštívit a pod pohrůžkou násilí nebo okamžitého předvedení jim bylo zabráněno v opuštění bytu. StB střežené osoby různě šikanovala, náhle měnila zákazy, jimiž nezákonně omezovala jejich pohyb a přinejmenším v případě Jiřího Hájka projevovala určitou agresi. V. Havlovi a manželům Šabatová-Uhl byly také odpovíjeny telefony. Navzdory příslibu čs. úřadů zabránila policie V. Bendovi, V. Havlovi, Martinu Paloušovi a J. Vohryzkovi v účasti na oficiální snídani, pořádané pro ně americkým představitelem. Jiřímu Rumlovi a Petru Uhlovi zabránila v účasti na večeři, při níž se měli setkat s vedoucím britské delegace a jeho doprovodem.

Setkání obou zahraničních hostů se zástupci Charty 77 se přesto uskutečnila, díky okolnostem se jí dokonce zúčastnila tři z jmenovaných střežených osob. Celá akce vzbuzuje dojem, že je čs. policie naprosto neschopná, i když využívá každé příležitosti, včetně oficiální zahraniční návštěvy, k šikanování nezávisle vystupujících občanů. 7.2.1987.

Sdělení č. 610 /Petru Pospíchalovi hrozí mnohaleté vězení/

Jak jsme již oznámili /viz naše sdělení č. 602/, byl dne 22.1.1987 zadržen člen našeho výboru a aktivní signatář Charty 77 Petr Pospíchal. V původním sdělení jsme chybně uvedli, že spolu s ním jsou trestně stíháni i jeho bratr Ondřej a Jan Pukalík. Nesprávně bylo uvedeno i datum narození Petra Pospíchala: narodil se 16.4.1960.

Správná adresa jeho matky: Marie Adámková, Křehlíkova 6, 627 00 Brno-Slatina.

Petr Pospíchal byl vzat do vazby jako obviněný z příparv k trest. činu pobuřování /§§7/1 k 100/1 písm. a tr. z./, neboť na základě domovních prohlídek osobních prohlídek, které byly v Brně provedeny, byl podezřelý že se chystal rozšiřovat tzv. nepřátelské tiskoviny. Dne 3.2.1987 však vyšetřovatel StB kpt. JUDr. Jan Dmínek, Petra Pospíchala obvinil z tr. činu podvracení republiky podle § 98 odst. 1, 2 písm. ab tr. zák., takže mu hrozí trest odnětí svobody v trvání tří až deseti let a případně následný až tříletý ochranný dohled. Činnost, níž je Petr Pospíchal obviněn, je výlučně charakteristická: měl "od přesné nezjištěné doby, nejméně však od poloviny roku 1985 do zadržení dne 22.1.87 aktivně z nepřátelství k socialistickému společenskému a státními zřízení republiky soustřeďovat písemné materiály jak zahraničního původu, zejména z "LR, tak domácího původu, na jejichž tvorbě se rovněž podílel, přičemž s obsahem těchto materiálů, zejména tzv. Informacemi o Chartě 77 jakož i dalšími /měl/ seznamovat větší okruh osob z řad mládeže v teritoriu Brna a částečně i Jihomoravského kraje a v rámci této činnosti /měl/ navazovat aktivní styky s nepřátelsky orientovanými osobami z řad čs. emigrace v zahraničí, soustředěné kolem časopisu Svědectví a bývalého pravicového exponenta v ČSSR Ivana Medka, žijícího v Rakousku". Původní obvinění pro přípravu k pobuřování bude nadále posuzováno v rámci nově vzneseného obvinění. Z jiné činnosti Petr Pospíchal obviněn není. Jeho adresa do věznice Brno-Bohunice, je: P.P. nar. 16.4.1960, PÚ 1., P.S. 37, 60129 Brno-Bohunice.

Petr Pospíchal patří k těm čs. občanům, kteří pro své nezávislé postoje byli a jsou nejvíce perzekvováni a pronásledováni. Již jako mladistvý byl v r. 1978 odsouzen k jedenáctiměsíčnímu trestu odnětí svobody za vydávání nezávislé literatury a šíření hudebních nahrávek. Podruhé byl odsouzen opět pro tr. čin pobuřování - základní vojenské službě. Od svého návratu byl dlouhá léta různě provokován pracovníky StB, dvakrát byl dokonce unesen, jednou byl předstírán záměr zastřelit ho v blízkosti státní hranice jakoby na útěku. V prosinci a podruhé nyní v lednu po jeho zadržení vnikli pracovníci StB nezákonně do jeho bytu, často byl krátkodobě zadržován, vyslýchán a sledován. Brněnské StB byla trnem v oku jeho aktivita, zvláště pak oblíba, jíž se těšil u brněnské mládeže.

V mimořádné situaci je třeba mimořádných prostředků: Obracíme se na všechny lidi dobré vůle, na humanitární, společenské a náboženské organizace, na církve, odbory a demokratické politické organizace, na sdělovací prostředky a ty oficiální struktury různých států světa, které sledují dodržování mezinárodních závazků v oblasti lidských práv všude na světě, obracíme se na přátele z polské Solidarity a dalších polských organizací, a to jmenovitě na ty, které případ Petra Pospíchalů osobně nemůže nechat lhostejnými, na přátele v NDR, Maďarsku, SSSR, dále na čs. demokratický exil, a v neposlední řadě na Amnesty International a na sesterské sekce VONS v Mezinárodní federaci pro lidská práva, aby Petru Pospíchalovi pomohli. Útok, vedený s mimořádnou silou a rychlostí - podle neověřených zpráv má již v těchto dnech být seznámení s výsledky vyšetřování a k soudnímu procesu má dojít ještě v únoru, dříve než bude možno zorganizovat solidární akce - tedy tento útok proti aktivnímu chartistovi, proti členu našeho výboru a mladému katolíkovi je útokem proti VONS, proti Chartě 77 a nelze vyloučit, že je pouze přípravou rozsáhlejších represí, které se chystají proti lidem, angažujícím se v nezávislém hnutí. Upozorňujeme i čs. zahraniční veřejnost, že v posledním roce došlo v Československu k prudkému zvýšení soudních postihů proti protagonistům nezávislé kultury a obhájčům lidských práv.

Věříme, že mezinárodní solidarita - a rovněž solidární akce našich spoluobčanů - zmírní osud Petra Pospíchalů a zastaví represivní síly, snažící se zabránit rozvíjení nezávislého společenského života. Obracíme se ještě jednou na vás na všechny: Pomozte Petru Pospíchalovi, pomozte našemu výboru a Chartě 77 - pomůžete věci svobody, lidských práv a mezinárodního dorozumění.

8. února 1987.

Sdělení č. 611 /Petr Pospíchal seznámen s výsledky vyšetřování/

V trestní věci proti Petru Pospíchalovi, o níž jsme informovali ve sděleních č. 602 a 610, došlo k těmto novým událostem:

Dne 30.1.1987 byla provedena orgány StB domovní prohlídka v bytě signatáře Charty 77 Aleše Müllera v Blansku.

V trestní věci bylo vyslechnuto více než dvacet svědků a již dne 6.2.1987, tedy 15. den po uvěznění Petra Pospíchalů, byl obviněný seznámen s výsledky vyšetřování. V žádném námi sledovaném případě v posledních deseti letech nedošlo k tak rychlému uzavření vyšetřovacího spisu: lze se obávat, že soudní řízení je připravováno pro nejbližší dobu.

V Brně a Praze byl ustaven dne 12.2.1987 Výbor za osvobození Petra Pospíchalů, který si předsedzal Pospíchalův případ sledovat, informovat o jeho osudu i osobnosti a usilovat o to, aby se doma i v zahraničí dostalo zastání a podpory. Členy výboru jsou Jan Šimsa, Jaroslav Šabata, Božena Komárková, Michael Dymáček, František Lízna, Josef Adánek, Petr Cibulka, Václav Havel, Zdeněk Urbánek, Jan Lopatka, Jiří Hájek, Jan Hruška, Josef Zvěřina, Ludvík Vaculík a Jana Pacholíkova.

Je to podruhé v posledním desetiletí, kdy v Československu vzniká výbor, který si klade za cíl osvobození konkrétního politického vězně. VONS s novým výborem spolupracuje a chce i nadále zveřejňovat dostupná fakta případu.

Řetězová hladovka na protest proti uvěznění Petra Pospíchalů začala 13.2.1987 v Brně. Po 48 popř. 72 hodinách ji drží, resp. hodlají dále držet postupně brněňští občané Jaroslav Šabata, Dušan Skála, Petr Cibulka, Milan Ohnisko a Marie Adámková, od 25.2. se mají připojit přátelé Petra Pospíchalů v Praze. 16.2.1987

D o d a t e ě n é p o z n á m k y : /po vydání sdělení/
k řetězové hladovce v Brně se připojili dále Jan Pukalík, Ivo Rumlér, Tomáš Hájek a Martin Šimsa, v Brně se má hladovka držet do 7.3. Následujících deset dnů má být držena přáteli v Olomouci, a teprve od 17.3. bude držena v Praze.

Protestními dopisy čs.zastupitelským úřadům v cizině nebo G.Husákovi projeví svou solidaritu s Petrem Pospíchálem předseda komise pro lidská práva Evropského parlamentu Karel van Gucht, nezávislé mírové organizace BND, IKV a Pac Christi, dále předseda Mezinárodní federace pro lidská práva /FIDH/ Daniel Jacobi, představitelé Evropské sítě pro dialog Východ-Západ a polská mírová organizace Wólność i pokój /Svoboda a mír/. Další solidární projevy byly přislíbeny.

Sdělení č.612 /Michal Mrtvý na svobodu/

Katolický aktivista z Olomouce dvaadvacetiletý Michal Mrtvý elektromechanik, který byl od 24.7.1986 držěn ve vazbě jako obviněný z tr.činnosti pobuřování podle § 100 odst.1 a,c, tr.z. byl začátkem února propuštěn na svobodu z olomoucké věznice. Trestní stíhání proti němu pokračuje i dále. Jak jsme již uvedli /ve sděl.č.551,579,584,591,593/, byl Michal Mrtvý okres.soudem v Olomouci odsouzen k podmíněnému 13 měsíčnímu trestu, ale odvolací soud v Ostravě vyhověl odvolání prokurátora, rozsudek okr.soudu zrušil a celou věc vrátil k došetření. Podstatou tzv. trestné činnosti Michala Mrtvého, je rozmnožování a rozšiřování náboženské literatury. Erika Kadlecová, jejíž studii o religiozitě také rozmnožil, napsala soudu dopis, v němž se zastává Michala Mrtvého.
16.2.1987

Sdělení č. 613 /Proces s Františkem Adamíkem odročen/

Najvyšší soud ČSR, který má rozhodovat o odvolání Františka Adamíka z Přerova proti rozsudku kraj.soudu v Ostravě, rozhodl, že veřejné zasedání se odročuje na 26.3.na 9 hodin 30 do stejné soudní síně, tedy č.31 v přízemí budovy nejv.soudu v Praze, nám.Hrdinů 1300. Původně bylo veřejné zasedání stanoveno na 19.2.87. Senátu má opět předsedat JUDr. Pavel Janda. František EX Adamík, který je stíhán na svobodě byl ostravským soudem odsouzen k dvěma letům nepodmíněně pro přípravu ixx k tr.činu podvracení republiky podle §§ 7/1 k 98/1,2 b tr.z., a to za rozmnožování převážně náboženské literatury a držení rozmnožovacího stroje. /viz sděl.č.491,552,575,576,578,589 a 603/.
16.2.1987

Sdělení č.614 /Josef Nos opět před soudem/

Odvolací řízení v trest.věci proti Josefu Nosovi má proběhnout ve veřejném zasedání měst.soudu v Praze, a to dne 20.února 1987 od 11 hod. v míst.č.99 v soudní budově ve Spálené ul.č.2, Praha 2. Jak jsme oznámili v r.1985 /viz sděl.č.466,473,479,492/, je písničkář Josef Nos, nar.16.5.1949, trestně stíhán pro rozkrádání majetku v soc.vlastnictví /§ 132, odst.1,2, tr.z./ a pro příživnictví /§ 203 tr.z./, protože měl prý neoprávněné příjmy z nedovolené umělecké činnosti a po několika let nikde nepracoval. Dne 5.10.1984 byl Josef Nos odsouzen obvod. soudem v Praze 1 k dvěma rokům odnětí svobody podmíněně na 5 let a k ~~zákazník~~ pokutě 10 000 Kčs. V odvolacím řízení měst.soud tento rozsudek zrušil a věc vrátil k došetření. Obv.soud pro Prahu 1 ve věci po několika odročováních rozhodl v říjnu 1985 tak, že Josefa Nose obžaloby zprostil. Prokurátorka se však odvolala, k odvolacímu řízení dochází až nyní.
16.2.1987

Sdělení č. 615 /Jan Dus obžalován/

Koncem ledna 1987 byla kraj. soudu v Praze doručena obžaloba na Jana Duse, kterou podává kraj. prokurátor v Praze JUDr. Lubomír Hofbauer /vzhledem k Dusovu bydlišti v Neratovicích/ jde o soud a prokuraturu Středočes. kraje, nezaměňovat s analogickými městskými institucemi - pozn. VONS/. Prokurátor žaluje Jana Dusa celkem z pěti tr. činů:

- podvracení republiky a to ve větším rozsahu a ve spolupráci s cizím činitelem /§ 98, odst. 1, odst. 2 a, b, tr. z./
- poškození zájmů republiky v cizině /§ 112 tuz./
- útoku na stát. orgán a orgán společenské organizace /§ 154, odst. 2 tr. z./
- útoku na veřej. činitele /§ 156, odst. 2, tr. z./
- krivého obvinění /§ 174, odst. 1, tr. z./

Vzhledem k nejpřísnějšímu z těchto ustanovení /§ 98/ hrozí Janu Dusovi, bude-li shledán vinným, trest odnětí svobody v rozmezí od 3 do 10 let. Pokud je nám známo, soud dosud nestanovil datum hlavn. líčení, proces proti Janu Dusovi by však mohl proběhnout v nejbližších několika týdnech.

Evangelický farář bez stát. souhlasu Jan Dus, otec čtyř dospělých dětí, aktivní signatář Charty 77 a mj. přední šsl. bibliista, se měl uvedených tr. činů dopustit tím, že od r. 1978 se až do svého uvěznění dne 20. 5. 1986 vytrvale a trpělivě obracel na různé státní orgány a společenské organizace ve snaze pomoci několika svým bližním, jímž se podle jeho názoru dlela krivda. Jmenovitě vypočítává obžaloba Dusovi intervenue v případě tr. postihů proti evangelickému faráři Janu Šimsovi /1978/, proti evangel. aktivistovi a členu VONS Janu Litomiskému /1982/ a proti Rozhodným křesťanům letniční v Brně /1983/. Za trestné pokládá obžaloba i to, že se Jan Dus nesmířil s politicky motivovaným nedopřjetím svého syna na gymnázium a že se mu nakonec podařilo toto rozhodnutí zvrátit /1980/. Všech pěti uvedených tr. činů se však měl Jan Dus dopustit - a pomstu příslušných orgánů na sebe přivolat tím, že na jaře r. 1986 se zastal svého uvězněného přítele Heřmana Chromého; v otevřeném dopise prezidentu republiky Dus prohlásil, že hanopis, který byl u něj nalezen při domovní prohlídce a jehož autorství bylo přisítáno Heřmanu Chromému, musel být do jeho bytu vnesen příslušníky Bezpečnosti. Dusovu vinu pak zvyšuje to, že některá svá podání koncipoval jako otevřená, takže se s nimi mohl seznámit širší okruh spoluobčanů a že se dokonce několikrát obrátil i na zahraniční představitele své církve.

Není příliš dobrým vysvědčením o právní kvalifikaci Jana někdy prokurátora, užívá-li proti Dusovi, vedle ustanovení § 154 také § 156, který je se zákona vůči prvnímu subsidiární a kde je tudíž jednoznačný souběh vyloučen. Není příliš dobrým vysvědčením o právním povědomí a celkové odpovědnosti státních i stranických orgánů, jestliže si po deset let s Janem Dusem korespondovaly a vyhověly řadě jeho podnětů, aniž by rozpoznaly zločinnost a společenskou nebezpečnost jeho /tedy následně i svého/ počinání. Není konečně příliš dobrým vysvědčením o našem státním zřízení, mohou-li naprosto nepochybné občanské etnosti a zásluhy být posuzovány podle paragrafů tr. práva.

Proces proti Janu Dusovi, dojde-li k němu, bude jedním z nejostřejších procesů posledních let. Vzhledem k výši hrozícího trestu. Vzhledem k politickému a společenskému významu Jana Dusa: mocenské orgány jsou si vědomy, že tuto záležitost nedokážou sprovodit ze světa v rdoucivém tichu a že se naopak musí stát výstražným příkladem - ostatně obžaloba se nikterak netají míněním, že hlavní zločinci jsou doposud na svobodě, ale že na ně brzy přijde řada.

Bude-li Jan Dus odsouzen, bude to nejen lidská i právní nehoráznost, ale také deklarace státní moci, že nemá zájem žít v síru se společností a že je odhodlána nést příslušné následky.

/sděl. č. 514, 515, 527, 565, 581/

16. 2. 1987

Ustavující prohlášení Výboru za osvobození Petra Pospíchala

Dne 22. ledna 1987 byl v Brně uvězněn šestadvacetiletý dělník Petr Pospíchal, signatář Charty 77. Dne 3. února byl obviněn z podvracení republiky podle § 98, odst. 1, 2, písm. a/b tr. zák. Údajně proto, že ve velkém množství rozšiřoval mezi mládeží tzv. podvratnou literaturu, stýkal se s přáteli z polské Solidarity a dopisoval si s československými exulanty.

Známe Petra Pospíchala dlouho a máme mnoho důvodů k tomu, abychom jeho zavření považovali za věc neobyčejně vážnou a alarmující, zasluhující rozsáhlou pozornost. Rozhodli jsme se proto ustavit Výbor za osvobození Petra Pospíchala. Cílem tohoto výboru bude soustavně Pospíchalův případ sledovat, shromažďovat a vydávat dokumenty, které s ním souvisejí, informovat o osobnosti Petra Pospíchala a usilovat o to, aby se mu dostalo doma i v zahraničí širokého zastání a podpory. Věříme, že Petr Pospíchal bude osvobozen a chceme tomu svým úsilím přispět.

/Jan Šimsa, Jaroslav Šabata, Božena Komárková, Michael Dymáček, František Lizna, Josef Adánek, Petr Cibulka, Jan Hrudka, Josef Zvěřina, Ludvík Vaculík, Jana Pacholíková, Václav Havel, Zdeněk Urbánek, Jan Lopatka, Jiří Hájek.

V Brně a Praze 12. února 1987.

X X X

V y j á d ř e n í :

V Praze 15. února 1987

Vyšetřovatel Stát. bezpečnosti kpt. JUDr. Jan Domínek vznesl dne 3. února 1987 Petru Pospíchalovi z Brna, obvinění z trest. činu podvracení republiky podle § 98 odst. 1, 2 a, b, tr. z., takže v soudním procesus, který Petra Pospíchala má stihnout v nejbližší době, může být odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání tří až deseti let a k následnému, až tříletému ochrannému dohledu.

Jak známo, podstata obvinění je v tom, že Petr Pospíchal rozšiřoval polskou nezávislou literaturu a polské publicistické statě v Českosl., navazoval kontakty s čs. emigranty a konečně "soustřeďoval písemné materiály... domácího původu, na jejichž tvorbě se rovněž podílel, přičemž s obsahem těchto materiálů, zejména tzv. Informací o Chartě 77, jakož i s dalšími, zseznával větší okruh osob z řad mládeže... a v rámci této činnosti navazoval aktivní styky s nepřátelsky orientovaným seskupením v PLR tzv. Solidaritou...

V souvislosti s trest. stíháním Petra Pospíchala bychom rádi uvedli, že informace o Chartě 77 vycházejí již desátý rok a z toho devátý se jménem a adresou vydavatele, resp. redakční skupiny /Petr Uhl, Anglická č. 8, 120 00 Praha 2 event. po dobu pětiletého věznění Petra Uhla za činnost ve VONS s adresou Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2, aniž za tuto činnost byli jejich vydavatelé trestně stíháni. Informace o Chartě jsou zhruba z poloviny sborníkem dokumentů Charty 77 a sdělení VONS a z druhé poloviny nezávislým časopisem, zabývajícím se Chartou, nezávislými hnutími v Československu i jinde a problematikou lidských práv. Vydáváme je proto, aby byly rozšiřovány a pokud je Petr Pospíchal rozšiřoval nebo se jinak podílel na činnosti kolem tohoto časopisu, dělal totéž co dělají vydavatelé Infochu a mnoho dalších lidí. Předpokládáme, že také, že o záměru rozšiřování časopisů vůbec a Informací o Chartě 77 zvláště neměl a nemá nikdo - tím méně státní orgány včetně jističně-represivních - ani těch nejmenších pochybností. Vydávání a rozšiřování Infochu chápeme jako přirozené právo každého člověka na svobodné vyjadřování názorů, které je navíc zaručeno

čs. právním řádem: Článek 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech uvádí, že právo na svobodu projevu "zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, a bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoli jinými prostředky podle vlastní volby." Omezení tohoto práva může stanovit jen zákon, a to jen proto, aby byla respektována práva a pověst jiných osob a proto, aby byla chráněna národní bezpečnost, veřejný pořádek, veřejné zdraví a veřejná morálka. Odhlédneme-li od toho, že takový zákon, který by podobná omezení Československu stanovil, de facto neexistuje, nikdo rozumný nemůže tvrdit, že vadáním a rozšiřováním Informací o Chartě 77 byl jakýkoliv vyjmenovaný zájem porušen.

Toto vše jsme ochotni prohlásit u soudu. Z Pora, k němuž je upřena pozornost mezinárodní veřejnosti, by tak zazněl hlas ve prospěch Petra Pospíchala. Protože se však může stát, že soud naše svědectví nepřipustí, prohlašujeme to touto formou. Z uvedeného plyne:

1. Ustanovení podle § 98 tr.z. o podvracení republiky umožňuje soudit kohokoliv za jakýkoliv kritický projev, neboť je zřejmá formulace: "kdo... provádí podvratnou činnost proti... zřízení republiky." Vzhledem k platnosti citovaného článku mezinárodního paktu je použití § 98 tr.z. zřejmým protiprávním aktem, útokem proti právu obecně a proti čs. právnímu řádu zvláště; je i výsměchem mezinárodních závazků, k nimž čs. ústavní orgány před léty přistoupily a jichž se stále dovolávají.
2. Trestní stíhání osob angažovaných v nezávislých aktivitách nebo osob vyjadřujících kritické postoje nemá pro svou selektivnost a zjevnou účelovost nic společného s právem, zákonností či spravedlností. Je to jen pouhý prostředek politického boje, jehož se používá tehdy a tam, kde to politické či policejní orgány shledávají vhodné, únosné a pro své zájmy prospěšné.

Anna Šabatová a Petr Uhl

X X X

Dopis Stanislava Devátého prezidentu republiky:

V úvodu dopisu Stanislava Devátého připomíná uvěznění Petra Pospíchala a podstatu trestního stíhání proti němu. Dále píše:

"Tento útok StB je v ostrém rozporu jednak s Ústavou ČSSR a jednak s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech, který jste v r. 1976 ratifikoval.

Chápu tento útok na aktivního ~~SM~~ občana angažujícího se na poli nezávislé kultury a aktivního objasňování lidských a občanských práv jako útok nejenom na jeho osobu, ale i na osobu mou a na všechny občany angažující se za důsledné dodržování občanských, politických a kulturních práv.

Pane prezidente, 11 let po Vaší ratifikaci Mezinárodního Paktu o občanských, politických a kulturních právech, zůstává tento pouhým zářezem papíru nemajícím v ČSSR žádnou platnost.

Věřím, že Vaše slova, která jské kdysi řekl a to cit.: "důsledným respektováním práv jednotlivce zajistíme všem občanům právní jistotu, avšak v první řadě toto respektování je největším předpokladem důvěryhodnosti státu", tedy že tato Vaše slova byla řečena upřímně a vážně.

Proto Vás žádám, abyste z moci svého úřadu prezidenta republiky a generálního tajemníka ÚV KSČ zasáhl do případu Petra Pospíchala a zasadil se o jeho okamžité propuštění na svobodu a abyste podnikl nutná opatření k zastavení útoků Státní bezpečnosti proti všem občanům angažujícím se v oblasti lidských práv, občanských a kulturních právech.

V Gottwaldově 12.2.1987

Devátý Stanislav
Revoluční 1285/312 Gottwaldov

Na vědomí: Ministerstvo spravedlnosti, Generální prokuratura ČSSR
 Ministerstvo vnitra ČSSR, Výbor za osvobození P. Pospíchala.
 x x x

Milost pro Josefa Römera z Gottwaldova
 Prezidentu ČSSR G. Husákovi:

10.2.1987

Pane prezidente,

obracíme se na Vás jako na nejvyššího představitele našeho státu se žádostí, abyste využil své pravomoci a udělil milost Josefu Römrovi, nar. 7.10.1955, dělníkovi, bytem nám. Pionýrů 3470, Gottwaldov, který se nyní nachází ve výkonu trestu v NVÚ Valdice.

Josef Römer byl v lednu 1977 uvězněn a později odsouzen vojenským soudem k třinácti letům odnětí svobody v III. NVS pro trestný čin vzvědačství podle § 105 /1 tr.z. Není nám bližší známa skutková podstata jeho jednání a okolností, za nichž se měl uvedeného trest. činu dopustit, avšak již sama pedantná zařena právní kvalifikace skutku během řízení vzbuzuje o míře jeho viny pochybnosti.

Zdravotní stav Josefa Römra se v poslední době zhoršil. Prodělal těžký zápal plic a po dlouhou dobu mu nebyla poskytnuta potřebná lékařská péče. Byl i nadále poslán na těžkou práci, která ho vyčerpávala fyzicky i psychicky. Několik Vám adresovaných žádostí o milost dvakrát podaný podnět ke stížnosti pro porušení zákona adresovaný Generální prokuratuře ČSR, žádost o přefazení do II. NVS - to vše bylo v minulosti zamítnuto.

Máme za to, že vzhledem ke špatnému zdravotnímu stavu a zhoršujícímu se psychickému stavu Josefa Römra způsobenému desetiletým vězněním by udělení milosti a následně prominutí zbytku trestu v trvání tří let bylo vítaným humánním aktem.

Žádost podepsalo 55 československých občanů
 převážně z Pabý a Gottwaldova

x x x

Dopis českým a slovenským novinářům

Jedním ze základních principů současné politiky přestavby v Sov. svazu je tzv. "glasnost", čímž se rozumí široká informovanost o veškerém dění ekonomickém, sociálním, kulturním apod., které se jí dotýká, jakož i aktivní podíl občanů na tvorbě této politiky a na její veřejné kontrole. Významná úloha při realizaci nové politiky směřující k posílení demokracie připadá tisku, rozhlasu a televizi. Zjišťujeme, že sovětské sdělovací prostředky dnes mnohem kritičtěji, otevřeněji a konkrétněji než dříve referují i o problémech a nedostatecích, překračují nejhrůznější tabu a sovětská novináři a publicisté mění metody své práce.

Toto demokratizační úsilí projevující se živými, předem nepřipravenými besedami s lidmi nejhrůznějších profesí a především neotřelých názorů, adresnými kritickými články, bezprostředními reportážemi ze závodů a z kolehozů je nám nejenom blízké, ale připomíná podobné úsilí, kterým se část čsl. tisku, rozhlasu a televize pokoušela dynamizovat vývoj společnosti koncem šedesátých let a zejména v roce 1968. Přes všechnu odlišnost historických a vývojových okolností a přes všechny pokusy některých politiků odvolávajících se dokonce na Poušeni z krizových let, nemůžeme nevidět a neslyšet, že současný společenský pohyb v SSSR vyvolává shodnou či alespoň podobnou atmosféru občanské účasti na politickém procesu demokratizace a obrody. Taková občanská účast na politickém životě země, směřující k demokratizaci společnosti, by byla nepochybně prospěšná i nám v Československu a měli bychom po ní rádi tudíž volat co nejhlasitěji a co nejefektivněji bychom ji měli podněcovat.

Jenomže čsl. tisk, rozhlas a televize referují o změnách v Sovětském svazu neúplně a často zkresleně. Čtenáři, posluchači a diváci se dovídají jen málo o boji nového sovětského vedení proti zneužívání moci, kariérismu a úplatkářství. Z našich sdělovacích prostředků nevědí nic o tom, že sovětské úřady zvou zpět do země významné umělce, tanečníka Baryšnikova, režiséra Ljubimova, hudebníka Rostropoviče, spisovatele Někrasova a Aksjónova, kterým bylo znemožněno doma svobodně tvořit, a proto emigrovali. Nedočtou se o tom, že se chystá vydání Pastěrnakova Doktora Živaga, že se v sovětských kinech promítají filmy nedávno ještě zakázané, že v samosprávném systému některých sovětských divadel si budou herci volit ředitele a soubory samy stanovovat dramaturgické plány. Ani slovo o Šatrovově članku v Ogonku, kde se píše, jak se Brežněvovi stoupenci pokoušeli zabránit zvolení Michaila Gorbačova generálním tajemníkem, nic o chystaných změnách v sovětském trestním zákoníku a o propouštění politických vězňů. Ani interview profesora Ambareumova, který v italské Rinascite hodnotil události r. 1968 v Československu zcela jinak než Poučení z krizového vývoje, se na stránkách čsl. sdělovacích prostředků neobjevilo.

Nejde nám o to, abychom připomínali shody mezi současným politickým pohybem v Sov. svazu a společenskou aktivitou u nás konem šedesátých let, zejména v r. 1968. Nemíníme v této souvislosti volat po nápravě křivd a nesmyslných rozhodnutí, které postihly statisíce lidí, ale jde nám o to, aby nebyla opět, jako už tolikrát, promarněna šance k obnově zájmu veřejnosti o vlastní společenský život, šance vyburecovat společnost z nezájmu o věci veřejné, šance podnikit novou, živou a pravdivou tvorbu uměleckou, společensko-vědná bádání, vztah k práci, zkrátka šance k svobodnějšímu občanskému životu, jemuž se až dosud staví do cesty pocit marnosti a únavy z trvale prohrávané boje s byrokracií a represivními aparáty všech druhů a stupňů. Současná sovětská politická praxe není pro nás nic víc a nic méně než výraz naděje, že má smysl usilovat o společnost, v níž má občan právo a chuť ve smydu demokratických pravidel mluvit do věcí veřejných, měnit je a nést také odpovědnost za jejich stav. Výraz naděje, že věci se budou vyvíjet k lepšímu vždy tehdy a jedině tehdy, bude-li se o nich jednat veřejně, otevřeně a všichni si budou rovni co do informovanosti, co do povinností a občanských práv.

Jsme svědky toho, jak rozhlas, tisk, a televize, které celá léta doslova zahlcovaly čtenáře, posluchače a diváky podružnými materiály o životě v SSSR a podílely se na mechanickém a často neuváženém "přejímání sovětských zkušeností", náhle rozpačitě přešlapuje. Liší události v SSSR podle obvyklého schématu: vedení rozhodlo a všichni lidé nadšeně souhlasí. Sami sovětské činitelé/v poslední době např. ředitel agentury Novosti Falin/ prohlašují, že přestavba naráží na nemalý odpor konzervativních sil ve straně a státním aparátě. O tom všem čsl. tisk mlčí. Nepřekvapuje nás to, že v Komunistické straně Sovětského svazu jsou konzervativní síly, znamená připustit, že s nimi svádějí boj síly progresivní, a to jsou dva výrazy, které Poučení z krizového vývoje chce zcela vymýt z politického slovníku. Neukojený čsl. čtenář a posluchač, který tuší tyto souvislosti, se obrací k zahraničnímu tisku a rozhlasu, v poslední době také k sovětskému. Lidé samozřejmě cítí, že problémy nové v SSSR pojmenovávají a nově také řešené, jsou i našimi problémy.

I v našich sdělovacích prostředcích se objevují první nesmělé náznaky kritického hodnocení současného stavu společnosti, především její EKID ekonomiky. Ulpívají však jenom na povrchu jevů a nezasahují samo podstatu věci. Občané ovšem vědí, že stav je horší. Československo, kdysi vyspělý průmyslový stát, dnes zaostává nejen za srovnatelnými zeměmi západní Evropy, ale pomalu už i za svými východními, severními a jižními sousedy. O zaostávání v kultuře, v umění, ve vědě a ve školství ani nemluvě.

Jsme přesvědčeni, že pravdivé, nezkrácené informace o tom, co se děje Sov. svazu, také v Polsku a v Maďarsku, by pomohly vytvářet atmosféru, která by přispěla k aktivizaci veřejnosti, bez níž není náprava poměrů myslitelná.

Obracejíme se proto na Vás, na české a slovenské žurnalisty a žádáme vás, abyste o politických, sociálních, ekonomických a kulturních změnách v Sov. svazu informovali veřejnost plně a pravdivě, abyste našli odvahu podívat se kriticky v duchu otevřenosti i na poměry u nás, abyste zkrátka nebyli jen nástrojem byrokratických aparátů a mocenských institucí, ale abyste především zprostředkovali onen nutný dialog mezi veřejností a mocí, z mezi občany a jejich úředníky. Pouhým opakováním slov pochycených z projevů sovětských politiků, jejich papouškováním se nevyřeší nic. Novináři mají nejen možnost, ale i povinnost usilovat o to, aby vztah mezi občany a jejich vládou mohl být vztahem kritické spolupráce.

Podepsáni: Otka Bednářová, Jiřina Brejchová, Jiří Dienstbier,
Luboš Dobrovský, Jiřina Hrábková, Jaroslav Jirů, Jiří Kantůrek,
Helena Klímová, Anna Marvanová, Drahoslava Probošťová,
Jiří Ruml, Čestmír Suchý, Jan Štern, Olga Šulcová, Rudolf Zeman.

V Praze 17. února 1987

X X X

Co je I/GFM - Mezinárodní společnost pro lidská práva

IGFM - Internationale Gesellschaft für Menschenrechte -

- Mezinárodní společnost pro lidská práva - je humanitární organizace se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem. Její sekce působí především v NSR, dále v Belgii, Francii, Izraeli, Rakousku, Spojených státech, Španělsku, Vel. Británii a Austrálii.

Při Západoněmecké sekci jsou ustaveny prac. výboru mezinárodního charakteru a se zaměřením na země či oblasti, kde jsou ve větším rozsahu porušována lidská práva /SSSR, NDR, Rumunsko, Polsko, Latin. Amerika, Asie, Afrika atd./ . Jedním z nich je i prac. výbor pro Československo, který však jako jediný rozvíjí svou činnost z Vídně. IGFM podporuje pronásledované jedince a skupiny zasazující se nenásilnou cestou o lidská práva ve svých zemích.

Na rozdíl od jiných humanitárních organizací neprojevuje svou solidaritu osobám, ~~xxxx~~ byt třeba se statutem politických vězňů, a skupinám, které se dožadují lidských práv změnou politických poměrů za pomoci násilí, ozbrojeného boje či dokonce terorismu. Lonské plenární zasedání IGFM se např. konalo pod heslem Od Gándího přes Martina Luthera Kinga k Lechu Walesovi. V duchu těchto cílů platí bezvýhradná podpora IGFM i občanské iniciativě Charta 77, aktivitám pronásledovaných křesťanů, kulturních skupin a všech občanů, kteří se zasazují o lidská práva v Československu.

Činnost čal. prac. výboru spočívá v morální a materiální podpoře zejména vězněným obhájcům lidských práv a jejich rodinám, i všem čl. občanům, kteří jsou neprávem vězněni a pronásledováni z důvodů omezování lidských svobod, včetně práva na opuštění a na návrat do vlasti, svobodného sdružování, shromažďování a veřejného vyjadřování názorů nejružnějším způsobem. Čs. prac. výbor má stále spolupracovníky /Rakousko, i Čechy /ve Vídni, na různých místech v Rakousku, v NSR, ve Švýcarsku. Několikrát do roka vydává v němčině "Kroniku" s informacemi o stavu lidských práv v Československu, s výzvami o pomoc zvláště ohroženým jedincům. Aktuální zprávy šíří také prostřednictvím tiskové služby ve Frankfurtu do celého světa. Obrací se žádostmi o pomoc a intervencemi na úřady a významné osobnosti v Rakousku i v jiných západních zemích, na mezinárodní instituce, jakož i ~~přá~~ přímo do Československa.

Delegacím a novinářům na nynější následné helsinské konferenci ve Vídni předal listinu politických vězňů a jinak ohrožených osob, žádosti o slučování rodin uprchlíků na Západě s jejich příslušníky zadržovanými dosud v Českosl. a řadu informačních textů.

Vídeň 22.1.1987
Wilhelm Hohenau

Johann Morawitz

Dagmar Vanečková

Adresa: IGFM - ČSSR Arbeitsausschuss
Schottengasse 10
1010 Wien, tel. 0222/342420

x x x

Dopis Výboru na ochranu práv maďarské menšiny v Československu
Chartě 77 u příležitosti 10.výročí jejího vzniku.

Milí priatelia,
desiate výročie Charty 77 a neoficiálnej občianskej aktivity, ktorú vyvolala, nie je iba dokazom proti pochybovačom a odporcom takejto aktivity, ale aj odsudzujúcim osvedčením úradnej moci a oficiálnej verejnosti. Dôležitosť toho faktu však prekonáva morálny postoj členov hnutia, ktorí -napriek svojim protichodným politickým názorom a navzdor mocenskému tlaku, devastujúcemu ľudský charakter- zaujali na obranu ľudských hodnôt a ľudskej dôstojnosti. Tým však sa stali príkladom nielen čsl.občanům, ale aj iným politickým a inakzmyslajúcim menšinám, ktoré žijú v podobných politicko-mocenských podmienkach.

Morálny kapitál akumulovaný činnosťou Charty za uplynulých desať rokov - podľa našej mienky - je natoľko neochrobitelný, že znesie i kritiku. Vyskúšať to siie nechceme, ale sme presvedčení, že je našou povinnosťou uviesť niekoľko postrehov, bez nároku na analýzu. Nabáda nás k tomu spoznanie, že -napriek vypätiu síl jej aktívnych členov, čo vzhľadom na okolnosti je takmer nadľudské- duch Charty nie je prítomný v čsl.spoločnosti. Považujeme za nedostatok, že hnutie Charty 77 sa obmedzuje najmä na prahu; že viac o ňom vedia a viac o ňom počuť v zahraničí ako doma; že okrem prezentovania morálneho príkladu jeho vplyv necítiť v politickej kultúre čsl.spoločnosti; že sa v dokumentoch neodzrkadluje zložitá historická, politická, spoločenská a národná skladba českoslov.spoločnosti; že popri kritike existujúcich mocenských a politických pomorov neanalyzovalo historickú cestu vedúcu k súčasnej situácii. Je však pravdou, že toto všetko ani nie je nedostatkom Charty, ale prostredníctvom týchto nedostatkov sa v jej profile odráža zložitá vnútropolitických a spoločenských pomorov v Československu. Prízvukovanie týchto aspektov a analýzy spomínaných problémov, by totiž odhalili krehkosť čsl.spoločnosti a zníženu schopnosť tolerancie tak všeobecnej ako i neoficiálnej čsl.verejnosti. A to Charty by totva bola prežila. Zlomové čiary tektoniky spoločnosti obnovuje sa podľa tradičných protikladov by boli toto hnutie rozdrobili. V tom prípade by teraz oslavovala oficiálna politická moc rozbitie nezávislej spoločenskej aktivity a nie naše kozmopolitné spoločenstvo inakzmyslajúcich 10.výročie vzniku Charty 77.

Faktom je, že za posledných desať rokov vnútropolitický vývoj v Československu prešiel určitými zmenami. Dnes snáď nepronásledujú opozične myslajúcich ~~IKM~~ ľudí s takou intenzitou ako v priebehu posledných desiatich rokov. Dnes ja táto legitimitu postrádajúca úradná moc menej istá sama v sebe ako predtým. Oficiálne kruhy si priznávajú viac chýb ako pred rokom alebo dvoma. Táto zmena sa však netýká podstaty veci, možno, že je iba prechodná a zostáva iba na povrchu; ale je to určitou zmenou, ku ktorej rozhodne prispela aj táto nezávislá spoločenská aktivita, ktorú predstavuje hnutie okolo Charty.

Preto si myslíme, že v budúcnosti okrem ochrany občianskych práv jednotlivcov treba venovať pozornosť aj k ochrane kolektívnych spoločenských a politických práv. Pri zásadnom protiklade demokracie a diktatúry, pluralizmu a totalitarizmu by sme mohli s tým spoločne podporovať uplatnenie demokratických zásad a pluralizmu.

V Bratislave, 7.1.1987

S priateľským pozdravom
Výbor pre ochranu práv maďarskej menšiny
v Československu, pôvodnosť textu
potvrďuje: Miklós D u r a y

Dopis nezávislého maďarského časopisu Beszélő Chartě 77:

M i l í p ř á t e l é

desať rokov je hodne času pro spoločenské hnutie, zvlášt' v našej oblasti, kde sa od druhej svetovej vojny nezávislé hnutie nedožilo ani desiatich rokov! Charta však žije a je činná, čo je dôkazom nejen odchodnosti jejich signatárov, ale i toho, že sa v onej dobe správne hodnotil vývoj vo svete. Komunistický stranický štát už není takovou neomezenou mocnosťou ve stredovýchodnej Európe, aby mohl podle své libovôle utlačovať jakoukoli iniciativu spoločnosti.

Signatári Charty nabídli moci dialog. Moc odpovedala represáliami. Neuznáva, že občiané majú právo sledovať, jak jsou dodržovány zákony, veřejně protestovat proti bezpráví, ochraňovat pronásledované a diskriminované a projevit iniciativu při rozvoji právního řádu. Ani dnes nedává víc záruk k respektování lidských práv než před deseti lety. Iniciativa Charty však přesto není zbytečná. Nenechává zapomenout na věc lidských práv, má svůj podíl na tom, že si občiané uvědomují, že i oni mají práva. Dává příklad k samostatnému a odpovědnému užívání těchto práv a vyvíjí tlak na vedení, aby dialog se společností začal.

Jihé cesty není. Uplynulých 10 rokov byla pro naši oblast stále se prohlubující hospodářská, společenská a politická krize. Je stále jasnější, že zrazení vztahů nic nevyřeší. Restrukturalizace už snad začala, snad k vnímáme první signály dynamizace světové soustavy, do které patříme i my. Moc riskuje svoji stabilitu, izoluje-li se od nabídnutých kompromisů.

S těmito myšlenkami Vám posíláme pozdrav při příležitosti desátého výročí vydání Charty 77. Zároveň přejeme, aby komunikace mezi maďarskými a československými demokraty v následujících deseti letech pokročila vpřed.

Budapešť 1. ledna 1987

Redaktoři časopisu BESZÉLŐ/Hovorna/
Miklós Haraszti, János Kis,
Ferenc Kőszeg, Petri György, Bándor
Szilágyi, Ottila Soltová

x x x

Americká komise pro evropskou bezpečnost navrhuje Chartu 77 na Nobelovu cenu míru a dorozumění mezi národy:

Nobelův institut
Drammensvein 19, Oslo - Norsko

30. ledna 1987

Dámy a pánové,

když Alfons Nobel založil cenu míru, prohlásil, že "bude udělována tomu, kdo vytvořil nejlepší dílo, kteří přispěje k bratrství národů, ke zrušení nebo omezení stálých armád a k rozvoji mírových jednání". My členové Helsinské komise USA, se domníváme, že není důstojnějšího kandidáta na NE Nobelovu cenu míru v roce 1987, než Charta 77, čs. skupina pro lidská práva, oslavující tento rok 10. výročí svého založení.

Stejně jako další jednotlivci a skupiny v SSSR a východ. Evropě čerpají chartisté svou inspiraci ze Závěrečného aktu, který byl vydán v r. 1975 na helsinské konferenci 35 národů o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Věděli, že helsinský Závěrečný akt promluvil nikoli pouze k vládám a diplomatům, ale ke každému jednotlivému občanu Evropy, Sovět. svazu, Spojených států a Kanady. Původní skupina zhruba 250 signatářů Charty vyhlásila ve svém zakládajícím prohlášení, že "každý nese svůj díl odpovědnosti... za dodržování uzákoněných paktů, které k tomu ostatně zavazují nejen vlády, ale i všechny občany".

Politické systémy, které jsou nepřátelské vůči právům jednotlivce, zřídka kdy vítají informovaná a racionální nezávislá společenství jako je Charta 77. Proto Charta 77 byla a je výzvou čs. státní moci. Charta 77, toto nejdéle existující nezávislé hnutí ve východní Evropě, mající širokou základnu, přežila opakované útoky státní moci, které ji měly potlačit.

Za deset let Charta 77 se rozrostla na více než 1100 signatářů z různých společenských prostředí a různých profesí. S velkým osobním rizikem vydali signatáři Charty stanoviska k hospodářským, sociálním a ekologickým problémům, vě. bezpečnosti jaderných provozů, znečišťování prostředí, zdravotnictví, problémů mládeže a omezování občanských práv. Tato stanoviska nebyla vydána proto, aby vzbudila nevoli úřadů, ale proto, aby podnítila úvahy a diskuse mezi občany. V r. 1978 vytvořili signatáři Charty 77 pracov. skupinu VONS /V. bor na obranu nespravedlivě stíhaných/ která si předsevzala sledovat případy porušování lidských práv jednotlivých osob a hájit práva vězňů svědomí.

Od začátku se chartisté pokoušeli překlenout propast nedůvěry mezi občany a státem tím, že udržovali dialog o problémech, které se dotýkají jak občanů tak i státu. Jejich cílem bylo vytvořit základ. rámec společnosti, směřující ke svobodné výměně myšlenek.

V nedávné době podnítila Charta 77 celoevropskou diskusi o míru a lidských právech. Její Pražská výzva z března 1985, dokládá, že umělé rozdělení Evropy - vojenské, politické, jakož i kulturní - je hlavní příčinou toho, že není zajištěna evropská bezpečnost. Za výchozí bod považuje výzva... "naši společnou naději... že toto rozdělení bude překonáno".

Ústřední myšlenka Pražské výzvy - a to je jediná, všechny spojující idea, kterou sdílejí všichni signatáři Charty - je neporušitelné spojení mezi mírem a lidskými právy: "Svoboda a důstojnost jednotlivých občanů jsou klíčem ke svobodě a sebeurčení národů. A pouze svéprávné národy mohou přetvořit Evropu ve společenství rovnoprávných partnerů, kteří si nebudou vyhrožovat totální atomovou válkou, ale jejich vztah bude skutečným mírovým soužitím".

V r. 1986 se projeví ohlasy na tuto výzvu k dialogu, kterou vydala Charta, a to po celém evropském kontinentě. Východoevropští občanů z různých států se spojili a vypracovali svá společná stanoviska k problémům míru a lidských práv. Rovněž západoevropské skupiny aktivně odpověděly na různá chartovní prohlášení k těmto p. tématům. Tento vývoj dokázal, že Charta má vliv na všechny občany, kteří hledají, kam se mají obrátit v evropských a světových záležitostech, a že se těší jejich účtě.

Signatáři Charty 77 draze zaplatili za podporu věci míru a lidských práv. Desítky jich byly ve vězení a šest jich zemřelo v současné době: Walter Kania, František Veis, Jiří Wolf, Stanislav Pitaš, Heřman Chromý a Jan Dus. Šest dalších - Ladislav Lis, Jan L. Tomiský, Jiří Gruntorád, František Stárek, Ivan Jirous a Petr Cibulka jsou podrobena nepřetržitému tzv. ochrannému dohledu, prohledávání domovů a přímým omezením pohybu. Mnoho dalších chartistů je šikanováno jinými způsoby, vě. hromadného zadržování, výslechů a vyhrožování. Téměř všechny stihl krutý osud ztráty zaměstnání, která má hnutí demoralizovat a odražit další od toho, aby se k němu přidali.

Helsinská komise vyjadřuje přesvědčení, že úcta k lidským právům a základním svobodám je jádrem skutečného míru. Žádná skupina ve východní Evropě a v SSSR nepůsobí tak dlouho jako Charta 77 směrem k tomuto dvojitmu cíli: míru a lidským právům.

/Z Pražské výzvy citováno podle angl. textu - pozn. překladatele/

X X X

V samizdatu nově vyšlo:

Ze zásuvky i z bloku - 10 /únor 1987/:

AZ - "Situace v Československu po Chartě 77", Č. Čislař "Kragobruslení mezi pravdou a lží", J. Hájek "Lidská práva v procesu uvělování po Helsinkách", M. Hübl "Nová západoněmecká práce o vysídlení Němců", V. Kadlec "Nad statistickou ročenkou 1986", A. Rajkin "Bolí tě zuby? Tak jásej!", J. Ruml "Železný dědek", "Třikrát je moc", "Výzva našim historikům", "Mrazy ještě nepolevily" - fejetony, R. Slánský "Přebudování hospodářského mechanismu - nikoli reforma", Petr Uhl "K petici proti interrupcím", Z. Šule "Quo vadis, čs. ekonomiko?", O. Šulcová "Ráno u nás doma", R. Zúkal "Past zvaná Poučení aneb strach z revizionismu", "První krok" - prohlášení výtvarníků k připravovanému sjezdu čs. výtvarníků tvárných umělců /V Čechách a na Moravě toto prohlášení podepsalo 120 výtvarníků do 35 let./

Informace o církvi 1987 č. 1 - 20 str. A4:

Vánoční a novoroční poselství Papeže - Apoštolská cesta Jana Pavla II. do Austrálie /pokračování/ - Všeobecný úmysl apoštolátu modlitby na měsíc leden a úmysl misijní - Informace o odvolacím řízení v tr. věci proti dr. V. Fučíkovi a spol. - Dopis kardinála Tomáška k měst. soudu v Praze v této trestní věci - Případy justiční represe v oblasti náboženství v Československu - Článek o útisku křesťanů v NŘ Turecku - Gerhard Reifert "Sekty - výzva pro církev" - Josef Zvěřina: "K teologii osvobození", /výhrady k marxismu a souhlas některými jeho aspekty/ - Zprávy ze světa

"Písničkář" - 106 stran A5 + cca 20 stran přílohy, zvl. foto
knihy o umělecké činnosti Jar. Hutky v l. 1966-1978

L. dvík Vaculík - fejetony

"Kopyrajt na život" - leden 1987, 3 str. A4

"P. dzimní cesta krajinou", prosinec 1986, 3 str. A4

"Nášim heřečkám" k životnímu jubileu Vlasty Chramostové,
listopad 1986, 3 str. A4

Zdeněk Jičínský "O obtížnosti změny v Československu" /úvaha reálně
politická/ 16 str. A4, leden 1987

Jiří Hájek a Vladimír Kadlec "Přestavba také u nás?" únor 1987,
6 str. A4

R S "K rozvíjení prvků socialistické samosprávy" leden 1987 1 str. A4

J. zeň Jablonický "Nšrodní front bez frontových bojovníkův /histo-
rická studie/ 15 str. A4, prosinec 1986

"Đuriš a Široký na slobodu" /historická studie/, 7 str.
A4, únor 1987

Milan Hübl - "Nekladme si sami tenata" /úvaha/ 3 str. A4, únor 1987

XXXXXXXX

XXXXXXXX

XXXXXXXX

K r á t k é z p r á v y:Prohlášení spoluautorů základního prohlášení Charty 77:

Dne 1. ledna 1987 vydali ve Vídni Pavel Kohout, Zdeněk Mlynář a Jiří Němec u příležitosti 10. výročí Charty 77 prohlášení, z kterého vyjímáme:

"Základní prohlášení Charty 77 bylo a je historické hlavně tím, že se na něm uvnitř ~~publi~~ politicky rozervané společnosti shodli lidé zcela odlišných biografii, názorů a vyznání. Pochopili, že pro budoucnost nejen národních komunit, ale celého rozděleného světa je přednostně důležité hledat společné civilizační a duchovní statky, mezi něž tradičně patří občanská a lidská práva každého jednotlivce. V tom je Československá Charta 77 nositelem poselství platného pro Východ i Západ... Kritická tolerance, již nás ~~mů~~ naučila životní zkušenost a jejímž výrazem je právě Charta 77 jeví se nám pro budoucnost jedním z nejučinnějších prostředků k překonání stagnace a marasmu, které zachvátili naši zem v sedmdesátých letech a ochromují ji dodnes...

V symbolickém návratu A.S. Sacharova z vyhnanství zpět do Akademie věd v Moskvě, vidíme krok, jímž sovětské vedení uznává, že obrana občanských práv a kritické úsilí o nápravu veřejných věcí nejsou zločinem.

Doufáme, že už brzdy dojde k podobným změnám i v Československu, že politická moc přestane potlačovat kritiku a začne se věcně zabývat problémy, o jejichž řešení deset let usiluje Charta 77."

x x x

Předání erasmovského diplomu V. Havlovi:

Vzhledem k tomu, že se Václav Havel nemohl osobně účastnit slavnostního ceremonielu předání Erasmy ceny za rok 1986 v Rotterdamu, rozhodli se prezident Výboru Erasmy ceny pan Wagner, ředitel tohoto výboru pan Hoetink a jeho člen prof. Brandts předat Václavu Havlovi diplom v Praze. Panu Wagnerovi bylo však odnato čl. vízum a pánům Hoetinkovi a Brandtsovi nebylo vůbec vydáno.

Praha proto navštívili dva další členové výboru pan van Benthem a pan Wegenaar v doprovodu holandského poslance pana Kombrinka a pana van den Heuvela z amsterodamské univerzity, kteří 7. února 1987 Václavu Havlovi diplom předali. Stalo se tak na slavnostní večeři, kterou k této příležitosti uspořádal ve své rezidenci velvyslanec holandského království v Československu. Mezi čestnými hosty této večeře byla též mluvčí Charty paní Libuše Šilhánová.

x e x

Nepodařené oslavy:

Na sklonku loňského roku došlo k několika zásahů příslušníků SNB proti mladým lidem, kteří se sešli spolu s nekonformními hudebními skupinami na předem ohlášených a povolených oslavách.

Příslušníci SNB zasáhli v případě oslavy svatby Romana Moravce a Lenky Hušákové, která se konala 8. 11. 1986 v Obědném, okr. Šumperk. Bylo zadrženo na třináct svatebčanů a to za asistence vodního děla.

Dne 20. 12. 1986 oslavoval Jaroslav Chromý a asu třicet jeho přátel v jednom olomouckém pohostinství své narozeniny. Oslava byla sice povolena do 23 hod., ale již po 21. hod. byla ukončena příslušníky SNB. /Údajně tam někdo měl vykřiknout Heil Hitler/. Příslušníci SNB použili násilí vůči dvěma účastníkům oslavy a několik jich zadrželi.

Dne 25. 10. 1986 se konala v Bělči nad Orlicí oslava svatby Romana Sommera a Miroslavy Ložkové. Oslava byla přerušena asi dvě hodiny po zahájení. Svatba vyústila v zadržení několika svatebčanů a novomanželů, v trestní stíhání: K. Petrovického, R. Šuby, Stanislava Berky, Víta Tichého a Milana Šupola, o fyzickém násilí nemluvě. Šlo o stoupence hnutí PUNK.

Stanislav Devátý píše účastníkům vídeňského jednání Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě:

St.Devátý z Gottwaldova odeslal 27.1.1987 do Vídně dopis delegátům KBSE. V dopise popisuje bezvýsledné úsilí, které vynaložil na to, aby mu čs.orgány vydaly pas ke krátkodobé cestě do USA za jeho jednatiletou dezerou Kateřinou. Po vyčerpání všech zákonných prostředků k získání pasu se obrací na delegáty konference o pomoc.

X X X

Blahopřání z NDR

Podle zpráv západ.tisku poslalo Chartě 77 třicet členů nezávislé mírové skupiny z NDR blahopřejný dopis./Tento dopis nebyl dosud Chartě 77 doručen/.V dopise k desátému výročí Charty 77 se vyjadřuje naděje na posílení vzájemné spolupráce mezi východoněmeckým a čs.hnutím. Prohlášení podepsali rovněž tři mluvčí této občanské iniciativy "Mír a lidská práva" a to: Peter Grimm, Ralf Hirsch a

Wolfgang Templin

X X X

Rudolf Slánský píše ministru vnitra ČSSR Vr.Vajnarovi:

Signatář Charty 77 R.Slánský informuje ve svém dopise ministra vnitra o nezákonném jednání příslušníků StB.

Dne 22.1.1987 se dostavili na jeho pracoviště dva příslušníci Stb, kteří mu přinesli pozvánku k výslechu na zákl.§ 19 zák.o SNB.

Při této návštěvě mu provedli nezákonnou prohlídku pracovního stolu a zabavili mu text nedokončené úvahy o Zásadách přestavby hosp.mechanismu ČSSR. Při výslechu, který se odehrál na OS SNB v Čkalově ul. v Praze 6 v místnosti vyzdobené Stalinovým portrétem, nedostal R.Slánský potvrzení o zabavené věci.

Závěrem svého dopisu R.Slánský píše: "Úvaha o zásadách nového hosp.mechanismu, kterou se Stát.bezpečnost tak skvělou akcí zmocnila, vyjadřuje mé stanovisko, k tomuto významnému a politickému dokumentu.

Je příspěvkem do diskuse, která se k němu jistě rozvine. Není však šťastným předznamenáním pro tuto diskusi, v níž by měly znít všechny názory, protože jde o věc, která se luchoce dotýká všech čl.občanů, když StB dá svým zásahem najevo, že si osobuje kontrolovat tuto diskusi. Jistě budete se mnou, pane ministře, i v tomto souhlasit, že takové právo jí naprosto nepřísluší."

X X X

Vyjádření Václava Jirásk a

Docent Václav Jirásek napsal Chartě 77 19.2.1987, dopis, v němž uvádí, že prý nepodepsal prohlášení Charty 77 z 1.1.1977 a že tudíž jeho jméno v seznamu nových signatářů z 31.12.1986 /viz dok.Charty 77 /EZ 86/37/ v Infochu 77-1/87 nemělo být zveřejněno.

XXXXXXXXXX

Přetiskování, či jiné přebírání textů zveřejněných infochem je v zásadě možné. Jde-li však o texty psané přímo pro Infoch, žádáme, aby byl při přebírání vždy uveden pramen.

Bez uvedení pramene je možno přebírat Dokumenty Charty 77, sdělení VONS, petice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z jejichž charakteru či uvedení je zřejmé, že nebyly psány pro Infoch.

XXXXXXXXXX

XXXXXXX

XXXXX

XXX

X